

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยโดยใช้หมวกความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้หมวกความคิด
4. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
5. ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index)
6. ความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยสังเขป

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 1-55) ได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธิ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลสังคมไทย ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขปดังต่อไปนี้

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น

พลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและ การจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาคือ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1.4.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่าง

ต่อเนื่อง การทำงานแล การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

1.4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

1.5 มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- 1.5.1 ภาษาไทย
- 1.5.2 คณิตศาสตร์
- 1.5.3 วิทยาศาสตร์

1.5.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.5.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

1.5.6 ศิลปะ

1.5.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

1.5.8 ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไรและประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

1.6 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1.6.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)

1.6.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-มัธยมศึกษาปีที่ 6)

2. มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1 ความสำคัญ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษค่านิยมวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมายไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทยย่อมประกอบด้วยเสียง รูปพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และความหมาย ส่วนประโยคเป็นการเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา มีระดับของภาษา ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน ตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพและใช้อย่างคล่องแคล่ว มีวิจารณญาณและมีคุณธรรม

2.2 คุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ ได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่านเข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่านและเห็นคุณค่าสิ่งทีอ่าน

2.2.2 มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ

จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่าง ๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

2.2.3 พูดยุติแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดูตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดู โฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดยุติตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน พูดยุติรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจากการฟังการดู การสนทนา และพุด โน้มน้ำใจได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพุด

2.2.4 สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทหรือยกทรงประเภทกลอนสี่กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

2.2.5 เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน ถ่านิทานพื้นบ้าน รื่องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

2.3 สาระ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตามมาตรฐานการเรียนรู้เดียวกันทั้งประเทศ โดยได้กำหนดสาระ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไว้ดังนี้

2.3.1 สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้รายละเอียดแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง ได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของ บทร้อยแก้ว และบทร้อยกรอง
2. อธิบายความหมายของคำ ประโยคและ ข้อความที่เป็นการบรรยายและการพรรณนา	<ul style="list-style-type: none"> - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ และคำที่มีตัวการันต์ - คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน - ข้อความที่เป็นการบรรยายและพรรณนา - ข้อความที่มีความหมายโดยนัย - การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ
3. อธิบายความหมายโดยนัยจากเรื่องที่อ่านอย่าง หลากหลาย	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น
4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน	- วรรณคดีในบทเรียน
5. วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ อ่านเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต	- บทความ และบทโฆษณา - งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ - ข่าว และเหตุการณ์ประจำวัน
6. อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และ ปฏิบัติตาม	การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม
	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้พจนานุกรม - การใช้วัสดุอุปกรณ์ - การอ่านฉลากยา - เอกสารของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน - ข่าวสารทางราชการ
7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่าง สม่ำเสมอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น
	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
8. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน

2.3.2 สารที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้รายละเอียดแสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สารที่ 2 มาตรฐาน ท 2.1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น - คำขวัญ - คำอวยพร - คำแนะนำและคำอธิบายแสดงขั้นตอน
3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน
4. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน	การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่างๆ ประกาศ แจ้งความ แดงการณ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย
5. เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ	การเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ
6. เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา	การเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น
7. กรอกรายการต่างๆ	การกรอกรายการ - ใบฝากเงินและใบถอนเงิน - ธนาถิติ - แบบฝากส่งพัสดุและไปรษณีย์ภัณฑ์
8. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตามจินตนาการ
9. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

2.2.3 สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด แสดงความรู้ ความคิดและความรู้สึกในโอกาสต่างๆอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ซึ่ง ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้รายละเอียดแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 3 มาตรฐาน ท 3.1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. พูดแสดงความรู้ ความเข้าใจจุดประสงค์ จากเรื่องที่ฟังและดู 2. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจาก เรื่องที่ฟังและดู	การจับใจความและการพูดแสดงความรู้ ความคิดในเรื่องที่ฟังและดู จากสื่อต่างๆ เช่น - เรื่องเล่า - บทความ - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน - โฆษณา - สื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากการฟัง และดูอย่างมีเหตุผล	การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากการฟังและดู ในชีวิตประจำวัน
4. พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า จากการฟัง การดู และการสนทนา	การรายงาน เช่น - การพูดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน - การพูดลำดับเหตุการณ์
5. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

2.3.4 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติ ของชาติ ซึ่งตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้รายละเอียดแสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 4 มาตรฐาน ท 4.1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดและหน้าที่ของคำ ได้แก่ - คำบุพบท - คำสันธาน - คำอุทาน
2. จำแนกส่วนประกอบของประโยค	ประโยคและส่วนประกอบของประโยค
3. เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่น	ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น
4. ใช้คำราชาศัพท์	คำราชาศัพท์
5. บอกคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ
6. แต่งบทหรือกรอง	กาพย์ยานี 11
7. ใช้สำนวนได้ถูกต้อง	สำนวนที่เป็นคำพังเพยสุภาษิต

2.3.5 สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและ
วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งตัวชี้วัดและสาระ
การเรียนรู้รายละเอียดแสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 5 มาตรฐาน ท 5.1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. สรุปเรื่องจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน	วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น - นิทานพื้นบ้าน - นิทานคติธรรม - เพลงพื้นบ้าน - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและ ตามความสนใจ
2. ระบุความรู้และข้อคิดจากการอ่านวรรณคดี และวรรณกรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง	
3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดี และ วรรณกรรม	

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และ บทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ

การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นนักปราชญ์ และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดเป็นจุดเน้นสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

1. การอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพราะการอ่าน ช่วยให้มนุษย์สามารถแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน และติดต่อสื่อสารกันได้ ดังนั้นนักการศึกษาจึงให้ความสำคัญต่อการอ่านและได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

ดวงพร พวงเพชร (2541 : 12) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง การแปลความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรจนสามารถเข้าใจ โดยต้องเข้าใจความหมายตั้งแต่เป็นคำเป็นประโยค เป็นย่อหน้าไปเรื่อย ๆ ตลอดจนจบ รวมทั้งต้องเข้าใจ การผสมคำต่าง ๆ ขึ้นเป็นประโยค จึงทำให้สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ นอกจากนั้นยังต้องรู้จัก การตีความ นั่นคือ สามารถใช้ความคิดรวบยอด การเปรียบเทียบ ซึ่งจะต้องใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ ประสบการณ์ที่ว่านี้สามารถเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ โดยการเริ่มอ่านในสิ่งที่ย่างไปก่อน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานของประสบการณ์การอ่าน แล้วจึงอ่านเรื่องที่มีความละเอียดลึกซึ้งเพิ่มขึ้น ก็จะเข้าใจได้ง่ายขึ้น จนมีความสามารถในการบูรณาการ คือสามารถนำความรู้หรือความคิดต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายของการอ่าน

ฉัตรศิริ ปิยะพินลสิทธิ์ (2540 : 5) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนในการอ่านร้อยแก้วหรือร้อยกรองที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง โดยสามารถแปลความตีความ ขยายความ และจับแผลงในใจความของเรื่องที่อ่านได้

อรวรรณ น้อยมุข (2544 : 10) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการทำปฏิกิริยาระหว่างการมองเห็นสัญลักษณ์ ตัวอักษรกับองค์ประกอบในการแปลความหมาย แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นถ้อยคำ ความคิด แล้วนำไปสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม แล้วรวบรวมเข้าเป็นหน่วยความคิดใหม่ เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกัน ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน แล้วสามารถนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

สมเกียรติ กินจำปา (2545 : 15) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการแปลความหมายจากสัญลักษณ์โดยกระบวนการทางสมองแล้วแปลความหมายและเข้าใจในสิ่งที่อ่านซึ่งใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยใช้ประสบการณ์เดิมในการตีความและขยายความและสิ่งสำคัญคือผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของเนื้อเรื่องที่อ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2546 : 3) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง ความสามารถของผู้อ่านที่นอกจากจะอ่านออกเขียนได้แล้วจะต้องอ่านถูกต้องตามอักขระวิธีและอ่านออกเสียง ได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน มีสมาธิในการอ่านเข้าใจเนื้อเรื่อง จับใจความสำคัญได้ เมื่ออ่านจบมีวิจารณ์ญาณในการอ่าน สามารถแสดงความคิดเห็นและประเมินค่าได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักวิชาการ อ่านแล้วสามารถแยกข้อคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้อ่านแล้วสามารถเข้าใจแนวคิด/ปรัชญาหรืออุดมคติที่ผู้เขียนแทรกไว้ตลอดจนเข้าใจความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้เขียนที่แฝงไว้หรือซ่อนเร้นไว้ระหว่างบรรทัดนอกจากนั้นผู้อ่านสามารถตีความได้ถูกต้อง อ่านแล้วรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ สังเคราะห์เรื่องที่อ่านได้และอ่านแล้วสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1364) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูให้เข้าใจ

ศวัสกร นันทะบัน (2547 : 20) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการแปลอักษรออกมาเป็นความคิด น้ำเสียงหรือคำพูด เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเรียนรู้ระดับที่สูงต่อไป เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

มนต์เชียร พัฒนาวงศ์ (2548 : 24) ให้ความหมายของการอ่านว่า เป็น กระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจ

ความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

เดอชองค์ (Dechant. 1982 : 5) ให้ความหมายของการอ่านว่าเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่าง ผู้อ่านกับความคิดที่ได้จากการอ่าน ซึ่งรวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ผู้เขียนจะมีบทบาทในการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นตัวอักษร ถ้าไม่มีผู้อ่านการเขียนก็ไม่มี ความหมาย ดังนั้น เขาจึงสรุปคำจำกัดความของการอ่านว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ในการถอดรหัสความหมายของคำจากผู้เขียนให้เข้าถึงจิตใจของผู้อ่านได้

มอริส และสจ๊วต (Morris and Stewart. 1984 : 14) ให้ความหมายของการอ่านว่าการอ่าน คือ กระบวนการซึ่งผู้อ่านรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถูกเสนอไว้ในรูปรหัสพิเศษ ผู้เขียนเป็นผู้ส่งข่าว ผู้อ่านจึงเป็นผู้แปลรหัสเหล่านั้น ตามความรู้และประสบการณ์เดิมของตน อันจะก่อให้เกิดการนำไปสู่เป้าหมายหลักของการอ่านที่ว่า ผู้อ่านต้องคิดเป็นและเข้าใจ ความหมายของสิ่งที่อ่าน

ลีว และคินเซอร์ (Leu and Kinzer. 1995 : 11) ให้ความหมายของการอ่านว่าเป็นเรื่องของการพัฒนา เป็นการปฏิสัมพันธ์ และเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งขึ้นกับความสามารถของบุคคลในการที่จะเข้าใจข้อความที่เกี่ยวกับภาษา

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านคำ ลำนวน ไวยากรณ์ การบรรยาย การพรรณนา และการเปรียบเทียบทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง การใช้บริบทอธิบายความหมายของถ้อยคำ ลำนวน ไวยากรณ์ และเรื่องที่อ่าน การแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน การวิเคราะห์ ดีความ สรุปความ การจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยใช้การหาคำสำคัญ การใช้คำถาม การใช้แผนภาพโครงเรื่อง หรือแผนภาพความคิด การนำความรู้ ความเข้าใจ และข้อคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และคาดการณ์ได้อย่างมีเหตุผล

1.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในหลาย ๆ แ่ง หลาย ๆ มุม ดังที่ผู้รู้หลาย ๆ ท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

สุขุม เถลยทรัพย์ (2529 : 14-16) ได้ระบุว่า การอ่านมีความสำคัญ 3 ประการ

คือ

1. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คือ การอ่านจะช่วยให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงทันกับความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเพื่อให้บุคคลมีความสามารถช่วยตนเอง รวมทั้งผู้อื่นได้

2. ด้านของความเป็นชาติที่มีอารยธรรม ถ้าประชาชนของประเทศใดมีความสนใจในการอ่านและมีเปอร์เซ็นต์ในการอ่านออกสูง แสดงว่าพลเมืองของประเทศนั้นมีอารยธรรมสูง

3. ด้านการดำรงชีวิต การอ่านเป็นการสร้างประสบการณ์พื้นฐาน และเป็น การเตรียมตัวเพื่ออาชีพด้วย

สุธีพร ปาละคี (2531 : 20) ให้ความสำคัญของการอ่านว่ามีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ในการติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจ และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ดังนั้นการสอนอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

บันลือ พุกกะวัน (2538 : 10-11) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่ง ทำให้บุคคลสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพื่อนำ ไปพัฒนาตนเองและเพื่อการดำเนินชีวิต ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้
2. เด็กที่อ่านเป็นย่อมได้รับการยอมรับ สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมได้อย่างมั่นใจ
3. การอ่านได้ อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง
4. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพของผู้เรียนในอนาคต
5. การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีในการรับรู้ข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมือง
6. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์ ตัดสินใจในการเลือกตัวแทนในด้านการเมือง การปกครอง
7. การอ่านนับเป็นกิจกรรมสำคัญในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้รับความเพลิดเพลินและพัฒนาด้านจิตใจอีกด้วย

8. การอ่านช่วยให้ผู้เรียนทราบและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมพัฒนาตนเองและอาชีพของตนได้

สนิท สัตโยภาส (2545 : 93-94) อธิบายถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีความรอบรู้ ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่อง ยิ่งถ้าได้อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือนิตยสารอยู่เป็นประจำแล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เมื่อเข้าวงสนทนากับใครก็จะร่วมสนทนาได้เข้าใจและเข้าสังคมได้โดยไม่ขัดเงิน
2. การอ่านจะช่วยพัฒนาความคิดและยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก เมื่อมีความรู้มากย่อมก่อให้เกิดสติปัญญาที่แหลมคม ฉลาดปราดเปรื่อง และอาจถึงขั้นเชี่ยวชาญในเรื่องที่สนใจและติดตามอ่านก็ได้
3. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษา เพราะไม่ว่านักเรียน นักศึกษา จะเรียนวิชาใด ล้วนต้องอาศัยการอ่าน ช่วยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียนทั้งสิ้น
4. การอ่านช่วยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะการประกอบอาชีพในทุกอาชีพย่อมอาศัยความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการทำงาน ถ้าบุคคลใดพยายามแสวงหาความรู้ความสามารถใส่ตนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ย่อมมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่พัฒนาตนเอง และวิธีการสำคัญประการหนึ่งที่จะได้ความรู้ประสบการณ์และความสามารถในวิทยาการใหม่ ๆ คือ “การอ่าน”
5. การอ่านช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีได้ ด้วยเหตุที่มีหนังสือในกลุ่มที่มีเนื้อหาซึ่งเสนอแนะเกี่ยวกับการวางตน การพูดจา การเข้าสังคม การแต่งกาย ตลอดจนแนะนำการปฏิบัติตนไปในทางที่เหมาะสมและทันสมัยมีอยู่มากมาย ถ้าผู้อ่านได้นำข้อแนะนำเหล่านั้นมาทดลองปฏิบัติตาม ก็จะทำให้บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้
6. การอ่านช่วยแก้ปัญหาลงใจได้ เพราะปัญหาที่เราประสบในชีวิตประจำวันอาจมีวิธีแก้ไขในหนังสือที่อ่านก็จะสามารถนำมาประยุกต์แก้ปัญหของเราได้ เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาสุขภาพปัญหาการดูแลลูก ปัญหากฎหมาย หรือปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นต้น
7. การอ่านทำให้เกิดความจรรโลงใจ ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ช่วยให้จิตใจได้พักผ่อนหลังจากที่ได้เคร่งเครียดกับงานมา
8. การอ่านช่วยให้เราใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า หรือ “การอ่านช่วยฆ่าเวลา

ให้มีค่า”

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะนอกจากจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว การอ่านยังเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งยังเพิ่มพูนสติปัญญาของตน บุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริงย่อมสามารถนำความรู้ความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน

1.3 องค์ประกอบพื้นฐานของการอ่าน

มนุษย์จะอ่านสิ่งใดได้นั้นจำเป็นจะต้องมีพื้นฐานต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ ดังที่มีผู้อธิบายไว้ดังนี้

ทinker และบอนด์ (Tinker and Bond, 1975 : 235) ได้กล่าวไว้ว่า
ความสามารถในการอ่านมีพื้นฐานจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การเข้าใจความหมายของคำ เป็นพื้นฐานสำคัญของความเข้าใจเรื่องที่อ่าน เมื่อผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของถ้อยคำเหล่านั้นได้ชัดเจนและกว้างขวางดีแล้ว ย่อมทำให้เกิดความคิดเมื่อพบคำนั้นในการอ่าน ทำให้สามารถเข้าใจประโยค บท ตอนที่อ่านได้ดี
2. การเข้าใจประโยค เมื่อผู้อ่านสามารถเข้าใจคำและสามารถอ่านเป็นหน่วยความคิดได้แล้วก็จะเอาคำและหน่วยความคิดนั้นมาสัมพันธ์กันและได้ใจความเป็นประโยค
3. ความเข้าใจหน่วยความคิด การที่จะเข้าใจข้อความที่เป็นประโยคได้นั้น ผู้อ่านจะต้องอ่านเป็นหน่วยความคิด กล่าวคือแบ่งอ่านเป็นกลุ่มคำ ให้ได้ความหมายของแต่ละคำต่อเนื่องกันเป็นกลุ่ม ๆ
4. การเข้าใจข้อความเป็นตอน ๆ หมายถึงความสามารถที่จะนำประโยคแต่ละประโยคที่สัมพันธ์กันในตอนหนึ่ง ๆ หรือย่อหน้าหนึ่ง ๆ มาสัมพันธ์กันและสามารถเข้าใจข้อความทั้งหมดในย่อหน้านั้นได้
5. การเข้าใจเรื่องทั้งหมด ในการที่จะเข้าใจเรื่องราว หรือข้อความทั้งเรื่อง ผู้อ่านจะต้องเข้าใจ มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อความแต่ละตอน แต่ละย่อหน้าที่อ่านแล้ว และกำลังอ่าน

เดวิส (Davis, 1960 : 515) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบพื้นฐานของการอ่านเพื่อความเข้าใจและพบว่า มีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 9 ประการ คือ

1. ความรู้เรื่องคำศัพท์ หรือถ้อยคำ
2. ความมีเหตุผลในการอ่านและความสามารถในการค้นหาความหมาย และรวบรวมความหมายของเนื้อหาแต่ละตอนเข้าด้วยกันอย่างมีเหตุผล
3. ความสามารถในการค้นคว้าข้อความที่ผู้เขียน แสดงสาระสำคัญของเนื้อเรื่องอย่างแจ่มแจ้ง สามารถใช้ประโยชน์ในการรวบรวมความคิดของเรื่องที่ทำได้อ่านได้
4. ความสามารถในการจับความมุ่งหมาย ความสนใจ หรือความคิดของผู้เขียน
5. ความสามารถที่จะค้นหาความหมายของคำที่ไม่คุ้นเคย จากเนื้อความ หรือบริบท (Context) ได้ สามารถตัดสินใจเลือกความหมายที่เหมาะสมกับเนื้อความนั้นมากที่สุด
6. ความสามารถในการรวบรวมเนื้อความย่อย ๆ ที่ปรากฏในเรื่องนั้นได้
7. ความสามารถในการติดตามวิธีการดำเนินเรื่องสามารถคาดคะเนเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้นได้
8. ความรู้ความเข้าใจ วิธีการเขียนรูปแบบต่าง ๆ ได้
9. ความสามารถในการค้นหาใจความสำคัญ หรือความคิดสำคัญของเรื่องที่ทำได้อ่านได้

สมิท ตั้งทวี (2529 : 281-282) ได้ให้ความเห็นในด้านองค์ประกอบของการอ่านไว้อย่างกว้างขวางว่าการอ่านเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ

1. ผู้อ่าน การอ่านจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีผู้อ่าน
2. ตัวอักษร ถ้าผู้อ่านมองเห็นตัวอักษร แล้วอ่านได้แต่ไม่เข้าใจความหมายของตัวอักษรก็จะไม่ถือว่าการอ่านในที่นี้
3. ความหมาย ถ้าผู้อ่านเห็นตัวอักษรชัดเจน สามารถเข้าใจความหมายของตัวอักษรก็จะถือว่าการอ่าน แต่ยังไม่สมบูรณ์ เพราะมีเพียงทักษะทางด้านความเข้าใจศัพท์
4. เลือกความหมาย ถ้าผู้อ่านมองเห็นตัวอักษร เข้าใจความหมายของตัวอักษร และสามารถเลือกความหมายที่ดีที่สุด ในหลาย ๆ ความหมายของคำที่ถูกห้อมล้อมด้วยบริบท (Context) ได้อย่างถูกต้อง โดยอาศัยการพิจารณาด้วยเหตุและผล เช่นนั้นจะถือว่าการอ่านที่สมบูรณ์เพราะมีทักษะทางด้านความเข้าใจเนื้อเรื่องและความคิดเชิงวิจารณ์เพิ่มขึ้น
5. การนำไปใช้ การอ่านที่จะมีความสมบูรณ์ที่สุด ได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านมี

ขบวนการที่ต่อเนื่อง คือ ผู้อ่านมองเห็นตัวอักษร เข้าใจความหมายของตัวอักษร สามารถเลือกหาความหมายที่ดีหรือถูกต้องที่สุดและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้อ่าน จนกระทั่งเกิดประโยชน์แก่ตนเองต่อสังคมต่อไป การอ่านเช่นนี้ถือว่าเป็นการอ่านที่ สมบูรณ์ที่สุด หรืออาจจะเรียกว่า “อ่านเป็น” เพราะ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์เพิ่มเติม

สรุป จะเห็นว่าการอ่านที่จะบรรลุจุดหมายของการอ่านหรือที่เรียกว่า “อ่านเป็น” นั้น จะต้องถึงพร้อมด้วยองค์ประกอบทั้ง 5 ประการตามที่กล่าวมานี้ และองค์ประกอบพื้นฐานของการอ่านก็คือ ความรู้ความสามารถของผู้อ่านที่มีอยู่เดิมก่อนที่จะอ่าน อันได้แก่ เรื่องคำศัพท์ การสรุปความจากเนื้อเรื่อง ความมีเหตุผล การจับใจความที่สำคัญและสามารถรวบรวมมาต่อเนื่องกันได้

1.4 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

ก่อน สวัสดิพิพาณิชย์ (2505 : 12-13) อธิบายว่าผู้เชี่ยวชาญในวิชาอ่านได้วางจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน เมื่อดู โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะเห็นว่า คนเราอ่านหนังสือเพื่อเหตุผลสองอย่างคือ

1. อ่านเพื่อหาความรู้ เป็นการอ่านที่ยาก และต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษและในขณะที่เดียวกันก็เป็นการอ่านที่ให้ประโยชน์มาก
2. อ่านเพื่อความบันเทิงใจ เป็นการอ่านที่ง่ายและให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านเป็นบางเวลาและ โอกาส บางทีคนเราก็มีความจำเป็นจะต้องอ่านหนังสือเพื่อหย่อนอารมณ์ เหมือนกับการไปดูมหรสพ

คนที่เจริญแล้วย่อมรู้จักแบ่งเวลาของตน เพื่อการอ่านทั้งสองชนิดนี้ให้ได้สัดส่วนกัน เด็กที่อ่านเรื่องอ่านเล่นในหน้าหนังสือพิมพ์ไม่ควรจะถูกห้ามปรามอย่างเด็ดขาด เพราะการอ่านชนิดนี้ช่วยให้เด็กเพิ่มความชำนาญในการอ่านมากขึ้น ปัญหาเรื่องหนังสือสำหรับเด็ก น่าจะได้รับการเอาใจใส่จากครูและผู้ปกครองเป็นพิเศษเด็กควรจะได้อ่านหนังสือหรือเรื่องราวที่เหมาะสมกับวัยของตน เพื่อหาความเพลิดเพลิน หนังสือเรียนอย่างเดี๋ยวย่อมไม่พอเพียงที่จะช่วยฝึกให้เด็กอ่านได้เต็มที่

จินตนา ไบกาซูยี (2520 : 2-7) ได้เสนอว่า การอ่านของเด็กระดับประถมศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ให้อ่านได้ หมายถึงการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กตั้งแต่เริ่มต้นการอ่าน พยายาม สะระ วรรณยุกต์ อ่านคำ กลุ่มคำที่คุ้นเคย และไม่คุ้นเคย
2. อ่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหาความรู้ หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่

นักเรียนเอาไปใช้ในการหาความรู้อื่น ๆ

3. อ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ หมายถึง นักเรียนรู้จักใช้การอ่านเพื่อความบันเทิง สนุกสนานเป็นการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่ง

สนิท ตั้งทวี (2529 : 1-2) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นการแสดงพฤติกรรมในการสื่อความหมายอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายอย่างใด อย่างหนึ่งหรือ หลายอย่างดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียด

2. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยย่อ

3. เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น เมื่อได้อ่านหนังสือมาก ๆ ก็อาจทำให้หายสงสัยหรือบรรเทาความสงสัยได้

4. อ่านเพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง สิ่งที่เราต้องการอ่านคือ คำตอบสั้น ๆ หัวข้อสำคัญ หรือแนวความคิดเด่น ๆ ของข้อความทั้งหมด

5. อ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้า เป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจ สามารถประเมินค่าตีความวิพากษ์ วิเคราะห์ให้กว้างขวางออกไปได้

6. อ่านเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม การอ่านจะช่วยให้เป็นคนโดยสมบูรณ์สามารถปรับตัวเองได้ วางตัวเป็น เข้ากับสังคมได้

7. อ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน การที่ได้อ่านหนังสือบางประเภท จะช่วยให้ผู้อ่านคลายความตึงเครียดได้

กองทัพ เคลือบพลิชกุล (2542 : 89-90) ได้อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อต้องการศึกษาหาความรู้

2. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น หรือค้นหาคำตอบ

3. อ่านเพื่อต้องการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพ

4. อ่านเพื่อความบันเทิง

5. อ่านเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

มิลเลอร์ (Miller. 1973 : 15) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 6 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อจับใจความคร่าว ๆ

2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและจับใจความสำคัญทั่วไป

4. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อวิจารณ์ญาณคิดตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อการวิเคราะห์ข้อความหรือแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

จะเห็นได้ว่า การอ่านหนังสือของแต่ละคนมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไป เช่น ส่วนใหญ่จะอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ให้กับตัวเอง เพื่อความบันเทิงใจ หรือสนองความอยากรู้อยากเห็นและคุณประโยชน์ต่าง ๆ มากมายดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งยอมรับโดยทั่วไปว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์ต้องอ่านเพื่อจุดมุ่งหมายเหล่านี้ เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาตนให้มีคุณค่าต่อสังคม

1.5 กระบวนการอ่าน

ธิดา โมสิกรัตน์ และถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2539 : 5-8) กล่าวว่า การอ่านมีกระบวนการ ดังนี้

ขั้นแรก การรู้จักคำ กระบวนการอ่านเกิดขึ้นเมื่อผู้อ่านรับรู้ความหมายของถ้อยคำภาษาที่เรียน ถ้ายทอดด้วยตัวอักษรได้เข้าใจตรงกัน ตามปกติเราไม่ได้อ่านคำ ๆ เดียวแต่อ่านเป็น วลี ประโยค ข้อความหรือเรื่องราว ดังนั้น เมื่ออ่านข้อความที่ยาวขึ้น หากรู้คำมากเท่าใดก็ยิ่งเข้าใจเรื่องราวมากขึ้นเท่านั้น ถึงแม้จะมีคำบางคำที่ไม่รู้จักมาก่อน คำที่รู้จักก็อาจจะช่วยให้เข้าใจความหมายของคำใหม่ได้

ขั้นที่สอง การเข้าใจความหมายของสาร สารคือความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อในการอ่าน แต่ละคนจะเข้าใจความหมายไม่ตรงกันทีเดียว คำเดียวกันอาจมีความหมายเพียงนัยเดียวหรือหลายนัยสำหรับแต่ละคน การเข้าใจสารของแต่ละคนขึ้นอยู่กับ การตีความ ซึ่งแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันแล้วแต่ความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับคำหรือประเภทของข้อความนั้น ๆ บริบทก็มีส่วนช่วยให้เข้าใจสารได้ตรงหรือใกล้เคียงกับเจตนาของผู้เขียน ผู้อ่านจะต้องฝึกฝน การตีความ จนสามารถจับความรู้สึก อารมณ์ และความคิด ตลอดจนเจตนาของผู้เขียนได้

ขั้นที่สาม การมีปฏิกิริยาต่อสาร ตามปกติเมื่อเราอ่านสิ่งใด เราขอม “คิด” คล้อยตามหรือคัดค้านแยกแยะข้อมูลและเปรียบเทียบความคิดต่าง ๆ ว่า ส่วนใดเหมาะสมหรือตรงกับความหมายที่แท้จริงของเรื่องที่อ่าน ดังนั้น ปฏิกิริยาต่อสารจึงมีทั้งอารมณ์และความคิด ผู้อ่านจะเป็นผู้วิจารณ์ญาณตัดสินสารนั้นได้ โดยใช้ประสบการณ์ชีวิตร่วมกับความรู้ความเข้าใจได้ เมื่อไม่เข้าใจก็ตัดสินไม่ได้ว่าตอนใดสำคัญ ตอนใดเป็นความจริง ตอนใดเป็นความคิด จึงไม่สามารถสรุปความคิดและแก้ปัญหาใด ๆ ได้

ขั้นที่สี่ การรวบรวมความคิด เมื่อผู้อ่านผ่านกระบวนการคิดจากขั้นแรกถึงขั้นที่สามจนถึงขั้นที่สี่ เป็นขั้นตัดสินใจว่าอ่านแล้วเข้าใจเพียงใด เพราะความเข้าใจจะวัดได้โดยผู้อ่านสามารถสรุปความ รวบรวมความรู้ ความคิดจากสิ่งที่อ่านมาประสมประสานกับความรู้เดิม ผู้อ่านจะเปรียบเทียบสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่แล้วเลือกรับเฉพาะสิ่งที่ได้ความรู้ความคิดที่ประสานกันขั้นนี้ จะทำให้เกิดความเข้าใจใหม่ ๆ ขึ้น ทำให้ความรู้ความคิดเดิมได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรืออาจเพิ่มพูนขึ้นผู้อ่านจะเริ่มสนใจอะไรใหม่ ๆ มีความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้น แต่ถ้ารวบรวมความคิดแล้วผู้อ่านยังไม่เข้าใจสิ่งที่อ่านอยู่ จำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานการอ่านให้มามากขึ้น

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2528 : 8) กล่าวว่า หลักการอ่านเกี่ยวข้องอยู่กับกระบวนการ 2 กระบวน คือ การติดตามว่าผู้เขียนพูดว่าอย่างไรและติดตามว่าผู้เขียนหมายถึงอะไร ในกระบวนการอ่าน เวลาที่ใช้ในการคิดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน เช่น ความสามารถในการอ่านของแต่ละคน โครงการทางประวัติศาสตร์ โครงสร้างทางตรรกวิทยา ความคุ้นเคยในเนื้อหาและขอบข่ายของการอ้างอิง ตลอดจนจุดมุ่งหมายของตัวผู้อ่านด้วยพร้อมกันนั้นยังได้ชี้ให้เห็นว่าวิธีสอนและเทคนิคการสอนอ่านนั้น ผู้สอนแต่ละคนอาจใช้วิธีสอนต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนก็มักจะยึดถือหลักของการสอนตามกระบวนการที่จะทำให้นักเรียนสามารถค้นพบแนวทางแห่งประสบการณ์ของตนเอง ในการที่จะหาเหตุผลของข้อความที่อ่าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่รวมกันระหว่างการอ่านและการคิด

จากกระบวนการอ่านที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า กระบวนการอ่านนั้นจะมีส่วนสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านที่จะทำความเข้าใจตรงกันว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบอะไร รู้สึกอย่างไร โดยผู้อ่านจะต้องคิดไปด้วยว่าเราอ่านแล้วเราทราบอะไรบ้างในเนื้อเรื่องที่อ่าน และรู้ว่าผู้เขียนอยากจะให้เราเกิดความรู้สึกอย่างไร เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจจากเรื่องที่อ่านได้

1.6 ระดับความสามารถในการอ่าน

ระดับความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะภายในตน บริบทและการฝึกฝนของแต่ละบุคคล โดยได้มีนักการศึกษาแบ่งระดับความสามารถในการอ่านไว้ดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2538 : 37 – 48) ได้แบ่งระดับความสามารถในการอ่านออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. การอ่านขั้นพื้นฐาน คือ การอ่านออกและอ่านแตก หมายถึง เมื่อเห็นตัวหนังสือก็อ่านออกเสียงหรืออ่านในใจได้ ต้องสะกดตัวได้คล่องแคล่ว และต้องรู้ความหมายของคำที่อ่านการรู้ความหมายของคำที่อ่านนั้นจะต้องรู้อันจริง

2. การอ่านขั้นตรวจตรา คือ ทำความรู้จักกับหนังสือที่อ่าน ในชีวิตการทำงานหรือการเรียนจำเป็นต้องอ่านหนังสือมากมายหลายสิบเล่มหรืออาจเป็นจำนวนร้อยเล่ม คงไม่มีเวลาอ่านให้ละเอียดได้ทุกเล่ม จึงจำเป็นต้องตรวจหนังสือเสียก่อน เพื่อไม่ต้องเสียเวลาอ่านตลอดเล่ม

3. การอ่านขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจหนังสือที่อ่านได้เป็นอย่างดีเป็นการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและให้เกิดสติปัญญา

4. การอ่านขั้นค้นคว้า เป็นการอ่านเพื่อความรอบรู้ เปรียบเทียบว่าในเรื่องนั้น ๆ มีผู้เขียนไว้เป็นอย่างไร แตกต่างกันอย่างใด ของผู้ใดควรเชื่อถือได้เพียงใด ผู้ที่อ่านถึงระดับนี้นับได้ว่าเป็นผู้คงแก่เรียน ต้องเป็นคนอ่านหนังสือมาก อ่านหนังสือเร็ว ทั้งยังพิจารณาหาข้อเท็จจริงจากหนังสือได้

คูวตี ภูประคิษฐ์ (2546 : 63-131) ได้แบ่งระดับความสามารถในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจความหมายตัวอักษร หรือระดับหาข้อเท็จจริง เป็นความสามารถด้านการอ่านระดับพื้นฐาน การอ่านในระดับนี้ผู้อ่านมีหน้าที่ทำความเข้าใจและจดจำข้อมูลที่สำคัญที่ผู้เขียนส่งมา เป็นการเชื่อมโยงความคิดของตนเองให้สัมพันธ์กับผู้เขียน การอ่านเพื่อเข้าใจตามอักษรที่สามารถช่วยหาความคิดสำคัญ ความคิดหลักตลอดจนรายละเอียดที่สนับสนุน ดังนี้

- 1.1 ค้นหาความคิดสำคัญจากชื่อเรื่องและเนื้อเรื่องโดยรวม
- 1.2 ค้นหาความคิดหลักที่ผู้เขียนเสนอไว้ในแต่ละย่อหน้า
- 1.3 ค้นหาสาระสำคัญ หรือรายละเอียดที่ผู้เขียนใช้สนับสนุนความคิดหลัก

คิดหลัก

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ เป็นความสามารถในการอ่านที่ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจถึงสารที่ผู้เขียนมิได้บอกไว้โดยตรงหรือผู้เขียนอาจจะไว้ในฐานที่เข้าใจ ผู้อ่านต้องสามารถเข้าใจแนวคิดและเจตนาที่แท้จริงของผู้เขียนที่แฝงไว้ในเรื่อง พฤติกรรมการอ่านที่บ่งบอกว่าผู้อ่านสามารถตีความได้ มีลักษณะดังนี้

- 2.1 สรุปความคิดเห็นได้ (Arriving at Generalization)

2.2 คาดการณ์หรือทำนายผลได้ (Predicting Outcomes)

3. ระดับการประเมินผล เป็นการอ่านในระดับสูงสุด เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือทัศนะของผู้อ่านที่เกิดขึ้นได้ภายหลังจากที่ทำความเข้าใจเจตนาของผู้เขียน ทั้งนี้เป็นการแสดงทัศนะเพื่อค้นหาความถูกต้อง น่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้อ่านต้องคิด โครครวญอย่างรอบคอบเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน อันจะมีผลให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน สามารถประเมินข้อมูลหรือความคิดของผู้เขียนได้ และสามารถสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านได้ การอ่านให้เกิดทัศนะลักษณะนี้ต้องใช้กระบวนการอ่าน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ทำความเข้าใจข้อมูล ประเมินคุณค่าข้อมูล และแสดงทัศนะให้ประจักษ์

แม้นมาส ชวลิต (2530 : 263) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. อ่านออก คือ สามารถผสมสระและพยัญชนะได้ รู้ความหมายของคำ
2. อ่านได้ คือ อ่านได้คล่องแคล่ว รู้ความหมายของคำ และข้อความนั้น ๆ
3. อ่านเป็น คือ อ่านเข้าใจความ จับความหมายของประโยค ข้อความ และเรียงความทั้งหมดได้ สามารถวิเคราะห์ วิจัย รู้จักประเมิน สังเคราะห์ นำไปใช้เป็นประโยชน์ได้

มิลเลอร์ (Miller. 1990 : 4 – 6) ได้แบ่งความสามารถในการอ่านไว้ว่าประกอบด้วย

1. ชั้นความเข้าใจตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Textually Explicit Comprehension) ความสามารถด้านการอ่านประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้
  - 1.1 สามารถบอกความสำคัญของแต่ละย่อหน้าได้
  - 1.2 สามารถบอกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญในแต่ละย่อหน้าได้
  - 1.3 สามารถลำดับเหตุการณ์ได้
  - 1.4 สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำจากการอ่านได้
2. ชั้นความเข้าใจแบบตีความหรือสรุปความ (Textually Implicit Comprehension) ความสามารถด้านการอ่านในระดับนี้ ประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้
  - 2.1 สามารถตอบคำถามจากการอ่านโดยการตีความได้
  - 2.2 สามารถสรุปความและอ้างอิงในขณะที่อ่านได้
  - 2.3 สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์และอารมณ์ของผู้เขียนได้
  - 2.4 สามารถสรุปเรื่องที่อ่านได้

ได้

2.5 สามารถเข้าใจเหตุผลและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ความแตกต่าง

2.6 สามารถระบุความสำคัญโดยนัยได้

3. ขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading) ความสามารถด้านการอ่านในระดับนี้ประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้

3.1 สามารถแยกแยะข้อเท็จจริง

3.2 สามารถประเมินคำสั่งที่อ่านได้

3.3 สามารถเปรียบเทียบสิ่งที่อ่านได้

3.4 สามารถแปลความได้

3.5 สามารถบอกความโน้มเอียงในการเขียนของผู้เขียนได้

3.6 สามารถบอกเทคนิคที่ผู้เขียนใช้ในงานเขียนได้

4. ขั้นการอ่านเชิงสร้างสรรค์ (Creative Reading) หรืออาจเรียกว่าการอ่านเชิงประยุกต์ (Applied Reading) หรือ การอ่านเชิงบูรณาการ (Integrative Reading) ความสามารถในการอ่านในระดับนี้ ประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้

4.1 สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านมาใช้แก้ปัญหาได้

4.2 สามารถนำกิจกรรมที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์

4.3 สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้

จะเห็นได้ว่าผู้ที่ทำการวิจัยศึกษาด้านนี้ ได้แบ่งระดับความสามารถในการอ่านที่แตกต่างกันออกไป ทักษะต่าง ๆ ในการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแต่ละระดับของการอ่าน มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และมีความสำคัญต่อความเข้าใจของผู้อ่าน

2. การคิดวิเคราะห์

2.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถทางสมอง มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ ไว้ดังนี้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539 : 43-44) สรุปว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2541 : 38-39) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการคิดแยกแยะออกเป็นส่วน ๆ และมีการประเมินผล มองเห็นจุดดี คิดนำจุดดีไปใช้ประโยชน์

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวัจณี (2544 : 51) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการคิดแยกแยะเรื่องราวใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ว่า สิ่งเหล่านั้นมีองค์ประกอบกันเช่นไร

สมนึก ภัทธิยชนี (2546 : 144) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง การแยกแยะพิจารณาคุณรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ว่า มีชิ้นส่วนใด สำคัญที่สุด สองชิ้นส่วนใดสัมพันธ์กันมากที่สุด และชิ้นส่วนเหล่านั้นอยู่รวมกันได้หรือทำงานได้เพราะใช้หลักการใด ลักษณะของการวิเคราะห์ก็คือ การใช้วิจารณญาณเพื่อไตร่ตรองนั่นเอง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548 : 24) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 9) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

สุพน ทิมอ่ำ (2549 : 1) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถแยกแยะข้อมูลเรื่องราว เหตุการณ์ หรือส่วนประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่รอบตัวออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามหลักการหรือเกณฑ์ที่กำหนดให้ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความจริงหรือความสำคัญในสิ่งนั้น ๆ นำไปใช้แก้ปัญหา ใช้ประเมินค่า ตัดสินใจและใช้สร้างสรรค์สิ่งใหม่

กู๊ด (Good. 1973 : 31) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกำหนดปัญหา แยกแยะปัญหา และการหาวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะการคิด ลักษณะการคิดและกระบวนการคิด เพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากข้อความหรือเรื่องราวที่อ่าน การเลือกประโยชน์หรือข้อความที่สัมพันธ์เชิงเหตุผล ความแตกต่าง ความขัดแย้ง

ความเกี่ยวข้อง การพิจารณาคุณค่าทางวรรณคดี และวรรณกรรม การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การรวบรวม ชี้แจง อธิบายรายละเอียดและความหมายของคำ กลุ่มคำ สำนวน โวหาร การวิจารณ์เรื่องราว ข่าว เหตุการณ์ สถานการณ์ การรวบรวมข้อมูลเพื่อทำนายหรือคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้ถูกต้องและมีเหตุผล

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

พรณี ชูทัช เจนจิตร (2538 : 137-138) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ของเพียเจต์ (Piaget) ไว้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นพัฒนาการความสามารถทางสมองของมนุษย์ เริ่มตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงเขตสูงสุดในช่วงอายุประมาณ 15 ปี ซึ่งแบ่งลำดับของการพัฒนาการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. Sensory –motor Intelligence (0- 2 ปี) ในวัยนี้เด็กแสดงออกทางการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ มีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการกระทำ การคิดของเด็กในขั้นนี้ใช้สัญลักษณ์น้อยมากจะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ จากกระทำและการเคลื่อนไหวและจะเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวเฉพาะที่สามารถใช้ประสาทสัมผัสได้เท่านั้น

2. Preoperational Thought (2-7 ปี) เป็นขั้นที่เด็กใช้ภาษาและสัญลักษณ์อย่างอื่นการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วแต่ในขั้นนี้พัฒนาการด้านการคิดยังไม่สมเหตุสมผลยึดติดอยู่กับความรู้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการคิด การยึดติดอยู่กับสิ่งที่เป็นรูปธรรม ไม่สามารถคิดย้อนกลับโดยใช้เหตุผล ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ละด้าน ไม่สามารถพิจารณาหลายด้านพร้อมกัน

3. Concrete Operational (7 - 11 ปี) เป็นขั้นที่เด็กสามารถคิดด้วยสัญลักษณ์และภาษา สามารถสร้างภาพแทนในใจได้ การคิดแบบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางลดน้อยลงแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมได้ รวมทั้งจัดประเภทสิ่งของ ตลอดจนเข้าใจเรื่องของการเปรียบเทียบ

4. Formal Operations (11 ปีขึ้นไป) เป็นขั้นที่เด็กสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม คิดอย่างสมเหตุสมผล สามารถตั้งสมมุติฐานในการแก้ปัญหา คิดแบบวิทยาศาสตร์ ได้รู้จักคิดด้วยการสร้างภาพในใจ สามารถคิดเกี่ยวกับสิ่งที่นอกเหนือไปจากปัจจุบันหรือสถานการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ และคิดสร้างทฤษฎีได้ การคิดของเด็กจะไม่คิดยึดจากข้อมูลที่มาจากการสังเกตเพียงอย่างเดียว

ทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) อธิบายพัฒนาการของการคิดจากขั้นหนึ่ง ไปสู่ขั้นหนึ่งอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ การเจริญเติบโตของร่างกายและวุฒิภาวะ ประสบการณ์ทางกายภาพและทางสมอง ประสบการณ์ทางสังคมและสภาวะสมดุล ซึ่งเป็น

กระบวนการที่แต่ละคนใช้ในการปรับตัว ขึ้นพัฒนาของการคิดจะมีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ
ขั้น ซึ่งพัฒนาการในขั้นต้นจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในขั้นสูงและพัฒนาของการคิดแต่ละ
คนมีลักษณะเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันในด้านความเร็วในการเกิดของแต่ละระดับของ
พัฒนาการ

2.3 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548 : 26-28) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการ
คิดวิเคราะห์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการตีความ เราไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้หากไม่
เริ่มต้นทำความเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏ เริ่มแรกเราจึงต้องพิจารณาข้อมูลที่ได้รับว่าจะอะไรเป็นอะไร
ด้วยการตีความ (Interpretation) หมายถึง การพยายามทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เรา
ต้องการวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงของสิ่งนั้นเป็นการสร้างความเข้าใจ
ต่อสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ โดยสิ่งนั้นไม่ปรากฏโดยตรงคือ ตัวข้อมูลไม่ได้บอกโดยตรงแต่เป็น
การสร้างเข้าใจที่เกินกว่าสิ่งที่ปรากฏอันเป็นการสร้างเข้าใจพื้นฐานของสิ่งที่ปรากฏ
ในข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์เกณฑ์ที่แต่ละคนใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจ หรือเป็น ไ่ม่เมตรที่แต่
ละคนสร้างขึ้นในการตีความนั้น ย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ และค่านิยมของ
แต่ละบุคคล เช่น การตีความจากความรู้ การตีความจากประสบการณ์ การตีความจากข้อเขียน
2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ เราจะวิเคราะห์ได้ดั้น
จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะความรู้จะช่วยในการกำหนดขอบเขต
ของการวิเคราะห์แจ่มแจ้งและจำแนกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบย่อย ๆ
อะไรบ้างมีที่หมวดหมู่จัดลำดับความสำคัญอย่างไร และรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดอะไรการ
วิเคราะห์ของเราจะไม่สมเหตุสมผลหากเราไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น เราจำเป็นต้องใช้
ความรู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการคิด ถ้าเราขาดความรู้ เราไม่อาจสามารถ
วิเคราะห์หาเหตุได้ว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

3. ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างถาม นักคิดเชิงวิเคราะห์ จะต้องม
ีองค์ประกอบทั้งสามรวมด้วย คือ ต้องเป็นคนที่ช่างสังเกต สามารถค้นพบความเป็นปกติ
ท่ามกลางสิ่งที่ดูอย่างผิวเผินแล้วเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ต้องเป็นคนที่ช่างสงสัย เมื่อเห็นความ
ผิดปกติไม่สะเลยไป แต่หยุดพิจารณา ขบคิดไตร่ตรอง และต้องเป็นคนที่ช่างถาม ชอบตั้งคำถาม
กับตัวเองและคนรอบ ๆ ข้าง เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การคิดต่อกับเรื่องนั้น การตั้ง
คำถามจะนำไปสู่การสืบค้น ความจริงและเกิดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์

ขอบเขตคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิเคราะห์ จะยึดหลักการตั้งคำถามโดยใช้ หลัก 5 w ; 1 H คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) คำถามเหล่านี้อาจไม่จำเป็นทุกข้อ เพราะการตั้งคำถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน ครอบคลุมและตรงประเด็นที่เราต้องการสืบค้น

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล นักคิดเชิงวิเคราะห์จะต้องมีความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถค้นหาคำตอบได้ว่า

- 4.1 อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนี้
- 4.2 เรื่องนั้นเชื่อมโยงกับเรื่องนี้ได้อย่างไร
- 4.3 เรื่องนี้มีใครเกี่ยวข้องบ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร
- 4.4 เมื่อเกิดเรื่องนี้ จะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง
- 4.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นี้
- 4.6 องค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น
- 4.7 วิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนี้
- 4.8 สิ่งนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 4.9 แนวทางแก้ปัญหาจะมีอะไรบ้าง

นักคิดเชิงวิเคราะห์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล จำแนกแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นความเท็จ สิ่งใดมีองค์ประกอบในรายละเอียดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไรเป็นเหมือนคนที่ใส่แว่นเพื่อดูภาพยนตร์ 3 มิติ ขณะที่คนทั่วไปไม่ได้ใส่แว่นจะดูไม่รู้เรื่องเพราะจะเห็นเพียง 2 มิติ ที่เป็นภาพระนาบ แต่เมื่อใส่ภาพแล้วเราจะเห็นภาพในแนวลึกมองเห็นความซับซ้อนที่อยู่ภายใน รู้ว่าแต่ละสิ่งจัดเรียงลำดับกันอย่างไร รู้เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการกระทำรู้อารมณ์ รู้ความรู้สึกที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังสีหน้าและการแสดงออก

การคิดเชิงวิเคราะห์ช่วยให้เราเข้าใจข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้นเข้าใจความเป็นมาความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีส่วนประกอบอะไรบ้าง รู้ว่าอะไรเป็นอะไรทำให้เราได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา การประเมินและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2.4 ลักษณะของการคิดวิเคราะห์

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และคารณี คำวัจณี (2544 : 51) ได้จำแนกการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ เป็นความสามารถในการบอกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ความแตกต่างของข้อสรุปจากข้อเท็จจริงที่นำมาสนับสนุน เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญ สาเหตุและสาระสำคัญของเรื่อง

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ ว่า เป็นการระบุนความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลและความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักการของความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่า สัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เป็นความสามารถในการให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่อง ระบุนจุดประสงค์ของผู้เรียน ประเด็นที่สำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการชักจูงผู้อ่าน และรูปแบบของภาษาที่ใช้ เช่น การบอกหรือการอธิบายสิ่งที่เป็นใจความสำคัญความสัมพันธ์ และหลักการของสิ่งที่เรียน

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 23) สรุปว่า การคิดวิเคราะห์ อาจจำแนกออกเป็น 3

ลักษณะ คือ

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช สัตว์ ข้าว ข้อความ หรือ เหตุการณ์ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ โดยการระบุนความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลหรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เช่น การให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่อง การระบุนจุดประสงค์ของผู้เรียน ประเด็นสำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจผู้อ่านและรูปแบบภาษาที่ใช้ เป็นต้น

จากการกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะการคิดวิเคราะห์เป็นการวิเคราะห์เหตุการณ์ แยกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ แล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล โดยอาศัยหลักการของการแยกแยะส่วนย่อย การวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์หลักการนั่นเอง

2.5 ทักษะย่อยของการคิดวิเคราะห์

ทศนา แคมมณี (2544 : 131-133) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีขั้นตอนหลายขั้นและต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมายและทักษะการคิดเป็นแกนหลาย ๆ ทักษะในแต่ละขั้น ซึ่งทักษะย่อยของการคิดวิเคราะห์ มีดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบหรือเรียบเรียงได้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ
2. การกำหนดมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้หรือประสบการณ์เดิมและอาศัยการค้นพบลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมของกลุ่มข้อมูลบางกลุ่ม
3. การกำหนดหมวดหมู่ในมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์
4. การแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ในแต่ละหมวดหมู่ โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่าง เหตุการณ์ การเป็นสมาชิก หรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง
5. การนำข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่มาจัดลำดับ หรือจัดระบบให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ
6. การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างแต่ละหมวดหมู่ ในแง่ของความมาก-น้อย ความสอดคล้อง-ความขัดแย้ง ผลทางบวก-ทางลบ ความเป็นเหตุ-เป็นผล ลำดับความต่อเนื่อง

2.6 กระบวนการคิดวิเคราะห์

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 18-19) กล่าวว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พี่ขี้ขลาด หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าว ของจริง หรือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุ หรือความสำคัญ เช่น ภาพนี้บทความนี้ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับการใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือมีความแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ เป็นการพินิจ พิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจาย
 สิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ โดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5 W 1 H ประกอบด้วย What
 (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็น
 คำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

2.7 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (วนิช สุธาร์ตน์. 2547 : 135 ; อ้างอิงมาจาก
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 161) สรุปประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. สามารถปฏิบัติงานอย่างมีหลักการและเหตุผล และได้งานที่มี
 ประสิทธิภาพ
2. สามารถประเมินงาน โดยใช้กฎเกณฑ์อย่างสมเหตุสมผล
3. สามารถประเมินตนเองอย่างมีเหตุผล และมีความสามารถในการ
 ตัดสินใจได้อย่างดีอีกด้วย
4. ช่วยสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล
5. ช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ค้นหาความรู้
 ทฤษฎีหลักการตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย ตลอดจนการหาข้อสรุปได้ดี
6. ช่วยให้ผู้คิดมีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง จนถึงขั้นมี
 ความสามารถเป็นนายของภาษาได้
7. ช่วยให้คิดได้อย่างชัดเจน คิดได้อย่างถูกต้อง คิดอย่างกว้าง คิดอย่างลึก
 และคิดอย่างสมเหตุสมผล
8. ช่วยให้เกิดปัญญา มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความเมตตา และ
 มีบุคลิกภาพในทางสร้างประโยชน์ต่อสังคม
9. ช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง ใน
 สถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเทคโนโลยี
 จะเห็นได้ว่าการคิดวิเคราะห์มีประโยชน์ต่อบุคคลอย่างหาค่ามิได้ ตั้งแต่ช่วย
 ให้บุคคลมีหลักการ มีเหตุผล ทำงานทุกอย่างด้วยการมีเป้าหมาย มีความคิดทุกขั้นตอนที่ชัดเจน
 เกิดปัญหาเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาและเพิ่มพูนศักยภาพการเรียนรู้ของ
 บุคคลให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม.

3. การเขียน

3.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้ในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีผู้ให้ความหมายของการเขียนไว้ดังนี้

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2540 : 23) ได้อธิบายถึงความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นการสื่อสารด้วยตัวอักษรเพื่อถ่ายทอด ความรู้ ความคิดอารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ ข่าวสาร และจินตนาการจากผู้เขียนไปสู่ ผู้อ่าน

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 139) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนหมายถึงการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตาม หลักของภาษาศิลป์

ฝ่ายวิชาการบิสิต (2550 : 205) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนแสดงออกรูปหนึ่งที่ต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ความคิดและจินตนาการเพื่อบอกสาร บางอย่างให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งไม่สามารถบอกได้ด้วยวาจา เนื่องจากเหตุผลบางประการ เช่น เมื่อ ต้องการสื่อสารอย่างเป็นทางการกับผู้ที่มีระดับสูงกว่าเรา เมื่อต้องการบันทึกสารนั้นไว้เป็น หลักฐานที่แน่นอนชัดเจนเมื่อต้องการให้ผู้รับสารสามารถกำหนดเวลาในการรับสารได้ตามใจ ชอบ เป็นต้น

พิทยา ลีมนณี (2540 : 312) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า หมายถึง การ นำตัวหนังสือมาเรียบเรียง เพื่อสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจ

พ็อน เปรมพันธุ์ (2542 : 135) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า หมายถึง การสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ทำให้ภาษาลายลักษณ์อักษรและอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นเครื่องมือ ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการหรือความในใจของผู้เขียนที่ต้องการให้ผู้อ่าน รับทราบและเข้าใจ

ศศิธร วงศ์ชาติ (2542 : 39) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า คือการเปลี่ยน ภาษาพูดมาเป็นสัญลักษณ์คือตัวอักษร ซึ่งต้องเลือกความคิด คำ ประโยค ที่มีความหมายมาจัด ประสบการณ์อย่างมีระเบียบ เพื่อให้ถูกต้องตามหลักภาษาและความนิยม และยังสื่อสารได้ด้วย

กองทัพ เกลือบพณิชกุล (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียน คือ การใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ

ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอารมณ์และความรู้สึกกับข่าวสาร เป็นการสื่อสาร สื่อความหมาย โดยใช้ตัวหนังสือตลอดจนเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์แทนถ้อยคำ ในภาษาพูด เพื่อให้อ่านเข้าใจความมุ่งหมายตามผู้เขียน การเขียนจึงเป็นทักษะที่ถาวรปรากฏอยู่นาน และงานเขียนจะเกิดผลดีหรือผลเสียนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อหาและกลวิธีการเขียนของผู้เขียน

สกุณา เลิกนอก (2545 : 14) ได้ให้ความหมายของการเขียน ไว้ว่า เป็นการส่งสาร โดยใช้ตัวหนังสือ ตลอดจนเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความรู้และความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 1) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความคิดเห็น ทรรศนะอารมณ์ จินตนาการ และสิ่งที่ต้องการสื่อสารอื่น ๆ ของตนเองผ่านงานเขียน โดยใช้สัญลักษณ์ที่กำหนดครุร่วมกัน เป็นสื่อกลางความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 203) ได้ให้ความหมายของการเขียน ไว้คือ การขีดให้เป็นตัวเลข ขีดให้เป็นเส้นหรือรูปต่าง ๆ วาด แต่งหนังสือ

อรชร โพธิ์ (2547 : 10) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า คือการเกิดความคิดแล้วรวบรวมและเรียบเรียงความคิดนั้น ก่อนที่จะถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของภาษาเขียนให้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ

สนิท ตั้งทวี (2538 : 14) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า หมายถึงการแสดงความรู้ ความคิดและความรู้สึกนึกคิดที่มีอยู่ในใจออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยวิธีใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่าตัวอักษร เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในเจตนาของผู้เขียน ผู้อ่านจะสามารถรับรู้ความในใจของผู้เขียนได้ดีหรือไม่ นั่นก็อยู่ที่ว่าผู้เขียนมีทักษะในด้านการใช้ภาษาเขียนได้ดีเพียงไร

ประภาศรี สีหอำไพ (2534 : 340) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนคือการแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

นภคล จันท์เพ็ญ (2531 : 91) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนคือการแสดงออกในการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยอาศัยภาษาตัวอักษรเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิดและความต้องการ และความในใจของเราให้ผู้อื่นทราบ การเขียนมีลักษณะเป็นการสื่อสารที่ถาวร สามารถอยู่ยาวนาน ตรวจสอบได้ เป็นหลักฐานอ้างอิงนานนับพันปีหมื่นปี ถ้ามีการรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้

สรุปได้ว่า การเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนเพื่อสื่อความหมาย

การแสดงความรู้ ความคิด โดยใช้ภาษาที่มีสำนวนถูกต้อง มีเหตุผล และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่าน ได้อย่างชัดเจน และถูกต้องตามจุดประสงค์อย่างสร้างสรรค์

3.2 จุดมุ่งหมายของการเขียน

การเขียนจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึง คือ จุดมุ่งหมายในการเขียน ซึ่งมีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 141) ได้เขียนถึงจุดหมายของการเขียนว่า

1. เพื่อเป็นการฝึกทักษะการเขียนให้พัฒนาองงามขึ้นตามควรแก่วัย
2. เพื่อคัดลายมือหรือเขียนให้ถูกต้องตามลักษณะตัวอักษรให้เป็นระเบียบชัดเจนหรือเข้าใจง่าย
3. เพื่อให้มีทักษะการสะกดคำถูกต้องตามอักขรวิธี เขียนวรรคตอนถูกต้อง และเขียนได้ถูกต้อง
4. เพื่อให้รู้จักเลือกภาษาที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
5. เพื่อให้สามารถรวบรวมและลำดับความคิด แล้วจัดบันทึก สรุปและย่อใจความเรื่องที่อ่านหรือฟังได้
6. เพื่อให้สามารถสังเกตจดจำ และเลือกเฟ้นด้วยคำหรือสำนวนโวหารให้ถูกต้องตามหลักภาษา และสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ
7. เพื่อให้มีทักษะการเขียนประเภทต่าง ๆ และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
8. เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเขียนตามที่ตนเองสนใจและมีความถนัด
9. เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้ และอื่น ๆ

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2540 : 15)

ได้อธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการเขียนไว้ว่า การเขียนสามารถจำแนกจุดมุ่งหมายได้ ดังนี้

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือการนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นลำดับ อยู่แล้วมาถ่ายทอดเป็นข้อเขียน สิ่งสำคัญสำหรับการเขียนเล่าเรื่องคือจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามความเป็นจริง และต้องเล่าเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. การเขียนเพื่ออธิบาย คือการเขียนเพื่อชี้แจง อธิบายเช่น อธิบายวิธีใช้วิธีทำขั้นตอนการทำ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามได้ การเขียนเพื่ออธิบายต้องระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษา ต้องใช้ภาษาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการเขียนเพื่อวิเคราะห์ วิจารณ์ แนะนำหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเดียวหรืออาจมีข้อเสนอแนะประกอบด้วย โดยต้องคำนึงถึงพื้นฐานของข้อเท็จจริง โดยต้องมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล

4. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตาม เกิดจินตนาการเห็นภาพตามที่ผู้เขียนต้องการ การใช้ถ้อยคำภาษาในงานเขียนลักษณะนี้ต้องใช้ถ้อยคำภาษาที่ประณีต งดงาม สามารถสื่ออารมณ์ ความรู้สึกให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ซึ่งในบางครั้งก็ต้องใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝงมีความหมายเชิงสัญลักษณ์หรือมีความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อช่วยสร้างจินตนาการให้เกิดต่อผู้อ่าน

5. การเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะชักจูงโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านยอมรับในสิ่งที่ผู้เขียนเสนอ งานเขียนประเภทนี้ต้องใช้ภาษาที่สั้น กระชับรัดกุมสะกดตา สะกดใจผู้อ่าน อาจเล่นคำ เล่นสำนวน เพื่อให้เกิดความคล้อยงอทำให้ผู้อ่านจดจำได้ในเวลาอันรวดเร็ว

6. การเขียนเพื่อล้อเลียนเสียดสี เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะตำหนิสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล เหตุการณ์หรือสถานการณ์ แต่เป็นการตำหนิอย่างนุ่มนวล ทำนองดีเพื่อก่อการเขียนลักษณะนี้ต้องไม่มีลักษณะการกล่าวร้ายหรือมุ่งทำลาย การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทนี้ต้องสุภาพ นุ่มนวล อาจแทรกอารมณ์ขันทำนองขำ ล้อด้วยถ้อยคำหรือด้วยเรื่องราว

7. การเขียนเพื่อกิจธุระ คือ การเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งการเขียนชนิดนี้จะมีรูปแบบการเขียนและลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามประเภทของงานเขียน เช่น การเขียนหนังสือราชการ การเขียนจดหมายธุรกิจ การเขียนโทรเลข และการเขียนประกาศ แจ้งความ เป็นต้น

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2536 : 119) ได้เขียนอธิบายไว้ว่าการสอนเขียนโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. การคัดลอกข้อความและการสะกดคำ

2. การเขียนเรียงเรียงข้อความ
3. การเขียนเพื่อติดต่อสื่อสาร
4. การเขียนในโอกาสต่าง ๆ
5. การเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการเขียน

เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เทียบเท่ากับทักษะการอ่าน จึงได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 24) ได้อธิบายถึง

ความสำคัญของการเขียนไว้ว่า

1. เป็นเครื่องมือแสดงออกของความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์
  2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญหรืออารยธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคแต่ละสมัย
  3. เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสื่อสารทั้งเรื่องในอดีตและปัจจุบัน และอนาคต
  4. เป็นเครื่องมือที่ใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์
  5. เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางสติปัญญาของมนุษย์
  6. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิดให้กว้างไกล และได้รวดเร็ว
  7. เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย
  8. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบันและอนาคต
  9. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน
- ฝ่ายวิชาการบิสิต (2550 : 206-207) ได้ระบุถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเขียนไว้ว่า

1. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการไม่พร้อมเพรียงกันของกลุ่มผู้รับสาร งานเขียนจะช่วยให้คนได้รับรู้ข้อมูลที่ต้องการ ในเวลาที่ตนเองสะดวก
2. มีความถูกต้องแม่นยำน่าเชื่อถือ มากกว่าการพูดปากเปล่า โดยเฉพาะ

ในเรื่องที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีหลักการเป็นระบบ เพราะผู้ส่งสารจะต้องทุ่มเทความพยายาม และใช้เวลาอย่างมากในการหาข้อมูลตรวจสอบรายละเอียด และจัดการความคิดให้เป็นระบบเพื่อถ่ายทอดออกมาอย่างชัดเจน

3. ช่วยให้ผู้เขียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนมากขึ้น เพราะในการเขียนเรามักจะใช้เวลาในการจัดระเบียบความคิด รับข้อมูล ตรวจสอบ และทำความเข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ มากกว่าการพูด

4. เราสามารถสอดแทรกข้อมูลเพิ่มเติม ที่อาจเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านได้ โดยไม่ทำให้ผู้อ่านเบื่อหรือเสียเวลา เพราะถ้าเขาไม่สนใจก็สามารถอ่านข้ามส่วนนั้นไปได้

5. ทั้งเราและผู้รับสารจะมีข้อมูลเดียวกัน เก็บไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้อ้างอิงในภายหลังได้

6. การใช้งานเขียนในการทำงานหรือธุรกิจ จะช่วยลดเวลาในการประชุมลง

7. ช่วยสร้างชื่อเสียงให้แก่ผู้เขียน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ และในฐานะนักสื่อสารที่ดี งานเขียนไม่ว่าจะสั้น (บันทึก จดหมาย บทความประเภทหน้าเดียวจบ) หรือยาว (รายงาน ตำราวิชาการ ฯลฯ) ต่างก็เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงตัวเราได้อย่างชัดเจน ถ้าเราเขียนไม่ดีมันก็ไม่เพียงแต่แสดงถึงความอ่อนด้อยความสามารถในการเขียน แต่ยังบอกถึงความเป็นตัวเราในแง่ต่าง ๆ ที่เป็นลบ เช่น ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเราไม่มีความรู้ในเรื่องที่เขียนจริง ไม่ตั้งใจทำงาน ขาดระเบียบ ฯลฯ

ฟ็อน เปรมพันธ์ุ (2542 : 136) ได้อธิบายถึงการเขียนไว้ว่า การเขียนมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญแตกต่างจากการพูด คือ การเขียนมีลักษณะของความคงทนถาวร สามารถปรากฏเป็นหลักฐานอ้างอิงได้นานนับร้อยนับพันปี และสามารถอ่านได้หลายครั้งตามต้องการ การเขียนมีความสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของมนุษย์
3. การเขียนเป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของมนุษย์
4. การเขียนเป็นเครื่องมือระบายอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ช่วยให้ผ่อนคลายความอึดอัดคับข้องใจ
5. การเขียนเป็นเครื่องมือในการสร้างความรัก ความสามัคคี และความ

เจริญรุ่งเรืองในสังคม แต่ตรงกันข้าม การเขียนก็อาจเป็นเครื่องมือในการบ่อนทำลายได้เช่นกัน

6. การเขียนสามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิต ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

วรณี โสมประยูร (2542 : 140-141) ได้ระบุถึงความสำคัญของการเขียนไว้ว่า

1. เป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนออกมาเสนอต่อผู้อ่าน
2. เป็นการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ ซึ่งตนเองมีประสบการณ์มาก่อน
3. เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความรู้สึกกับประสบการณ์ที่ผ่านมา
4. เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การถ่ายทอดจากสมัยหนึ่งไปอีกสมัยหนึ่ง หรือจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง
5. เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้ทุกอย่างต้องอาศัยการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกสิ่งที่ได้ฟังหรือได้อ่าน
6. เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ เช่น ต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธ และสร้างหรือทำลายความสามัคคีของคนในชาติ
7. เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน ทำให้รู้ความสามารถของผู้เขียนได้จากวรรณกรรมหรืองานเขียนอื่น ๆ
8. เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติและเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น
9. เป็นการพัฒนาความสามารถบุคลิกภาพให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงความรู้สึกและแนวคิด
10. เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

สกุณา เลิกนอก (2545 : 15) ได้อธิบายความสำคัญของการเขียนว่า มีความสำคัญต่อมนุษย์ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ผลิตปัญญาและเป็นอาชีพสุจริตที่สำคัญอย่างหนึ่ง

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 2) อธิบายว่า การเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการ

สื่อสารระหว่างกัน การที่จะทำให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารอย่างถูกต้องแล้ว ผู้เขียนจะต้องจัดระเบียบความคิดของตนเองออกมาเป็นระบบ และต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำภาษาไทยในการเขียนที่ถูกต้องชัดเจน เพื่อสื่อความหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

สรุปได้ว่า การเขียนเป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันของมนุษย์ เป็นทักษะที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก จินตนาการและความต้องการของตนเอง และเป็นสื่อความหมายที่คงทน ใช้บันทึกแทนความจำเพื่อป้องกันการลืมได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ สามารถใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ และสามารถพัฒนาเพื่อยึดเป็นงานอาชีพได้

3.4 องค์ประกอบของการเขียน

เนื่องจากการเขียนมีความสำคัญและเป็นทักษะที่มีขั้นตอน ซึ่งเกิดขึ้นได้ยากกว่าทักษะด้านอื่น ๆ เพราะการเขียนต้องอาศัยทักษะอื่น ๆ ประกอบด้วย และต้องผ่านการฝึกฝนเป็นเวลานานองค์ประกอบของการเขียนมีหลายอย่าง ดังมีผู้อธิบายไว้ ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 24) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของการเขียนไว้ว่า การเขียนที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความชัดเจน (Perspicuity) คือ ความชัดเจนในการใช้ถ้อยคำ สื่อความหมายได้ตรง
2. ความเรียบง่าย (Simplicity) คือ การใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย
3. ความกระชับ (Brevity) คือ การใช้ถ้อยคำน้อย แต่ให้ความหมายชัดเจนและมีน้ำหนัก
4. ความประทับใจ (Impressiveness) คือ การใช้ถ้อยคำเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน
5. ความไพเราะ (Euphony) คือ การเลือกใช้คำที่มีเสียงราบรื่น ไพเราะหู
6. การสร้างภาพ (Picturesqueness) คือ การใช้คำที่มองเห็นภาพ สื่อให้เห็นภาพชัดเจน
7. โครงสร้างของประโยค (Syracuse of Sentences) คือ การแต่งประโยคให้สอดคล้องสอดคล้องกับเหตุการณ์ ประโยคหลักประโยคอยู่ใกล้กัน ไม่อยู่ไกลเกินไป ที่สำคัญคือ ประโยคที่แตงนั้นควรเป็นประโยคกระชับ คือ ประโยคที่เอาข้อความสำคัญไปไว้หลังสุด ให้ประโยคต้นเป็นประโยคที่ชักนำความสนใจและก่อให้เกิดความสงสัย ผู้อ่าน

จะต้องอ่านไปจนจบมิฉะนั้นจะไม่เข้าใจเรื่อง ประโยคลักษณะนี้เป็นประโยคที่ดี เพราะสามารถ บิดความสนใจของผู้อ่านไว้ได้

ฉันทน์ เทพพรธนะ (2541 : 138) อธิบายถึงองค์ประกอบของการเขียน ได้แก่ เนื้อหา ภาษา และรูปแบบ เนื้อหา คือ เนื้อเรื่องหรือเรื่องราว ที่ผู้เขียนต้องการจะให้ ผู้อ่านได้ทราบอาจจะเป็นเรื่องของบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ หรืออาจจะเป็นข้อคิดเห็น จินตนาการ อารมณ์ความรู้สึก ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างประกอบกันได้ ภาษา คือ ถ้อยคำ สำนวน โวหารต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งรูปแบบตามหลักภาษาและตามความนิยมของผู้ใช้ภาษา ในการเขียนเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ผู้เขียนควรคำนึงถึงการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเพศ วัย อายุ ระดับการศึกษา ความสนใจของผู้อ่าน รวมทั้งคำนึงถึงกาลเทศะและรูปแบบในการ นำเสนอด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนควรให้ความสำคัญกับเครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ที่ใช้ในการเขียน เพราะเครื่องหมายเหล่านี้จะช่วยให้อ่านอ่าน ได้สะดวก และเป็นการป้องกันความ เข้าใจผิดได้ เช่น การใช้เครื่องหมายปรีศนีและอัศเจรีย์ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ควรใช้อย่างระมัดระวัง และเหมาะสมกับเนื้อหาและรูปแบบ

สรุปได้ว่า การเขียนเป็นกระบวนการที่เกิดจากผู้เขียน ใช้ความคิดถ่ายทอดเป็น ตัวอักษร โดยใช้เครื่องหมายและอาศัยประสบการณ์ทางภาษา ใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสม กับกาลเทศะเลือกเนื้อหาและรูปแบบตามความสนใจและความต้องการของผู้อ่าน

3.5 ประเภทของการเขียน

เนื่องจากการเขียนมีหลายรูปแบบ จึงได้มีผู้จัดประเภทการเขียนไว้ ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547 : 100) ได้ระบุว่า การเขียนมี 4 ประเภท ดังนี้

1. การเขียนเรียงความ
2. การเขียนย่อความหรือสรุปความ
3. การเขียนจดหมาย
4. การเขียนบทหรือกรอง

ฉันทน์ เทพพรธนะ (2541 : 138) ได้อธิบายว่า ในปัจจุบันการเขียนมีหลาย รูปแบบ การแบ่งประเภทของการเขียน ไม่มีการจำแนกหรือกำหนดอย่างแน่นอน แต่หากจะแบ่ง ประเภทของการเขียนออกตามรูปแบบหรือลักษณะการเขียน จะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. งานเขียนแบบร้อยแก้ว เป็นงานเขียนที่ไม่มีการบังคับตามรูปแบบ คำประพันธ์ หรือบทบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ เป็นถ้อยคำที่นำมาผูกเป็นประโยคเป็นเรื่องราว

ข้อความนั้นจะอยู่ในรูป (From) ที่กำหนดหรือตามความนิยม เช่น เรียงความ บทความ สารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น

2. งานเขียนแบบร้อยกรอง เป็นงานเขียนที่เรียบเรียงตามรูปแบบคำ ประพันธ์หรือบทบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย เป็นต้น

ฟ็อน เปรมพันธุ์ (2542 : 136-175) ได้อธิบายว่า โดยทั่วไปประเภทของงานเขียนจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ การเขียนที่เป็นแบบแผนกลุ่มหนึ่ง และงานเขียนที่ไม่เป็นแบบแผนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งงานเขียนแต่ละชนิดแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้เขียนที่แตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาของงานเขียนนั้น

1. งานเขียนที่เป็นแบบแผน ได้แก่ การเขียนเรียบเรียง การเขียนย่อความ การเขียนบทความ การเขียนจดหมาย เป็นต้น

2. งานเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน ได้แก่ งานเขียนเพื่อบอกเล่า งานเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ งานเขียนเพื่อโฆษณา งานเขียนเพื่อล้อเลียนเสียดสี งานเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ

อุทุมพร จันทรอด (2547 : 14-15) ได้สรุปประเภทของการเขียนจากจุดประสงค์ของการเขียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามลักษณะของข้อเขียนที่นักเรียนระดับประถมศึกษาจะต้องได้รับการสอนว่า การเขียนมีอยู่ 4 แบบด้วยกัน คือ

1. การเขียนตามแบบ คือ การเขียนที่มีแบบให้ดู แบบเป็นอย่างไร นักเรียนก็เขียนตามแบบนั้น หากไม่มีแบบให้ดูนักเรียนจะเขียนไม่ได้ การเขียนตามแบบจึงเป็นการฝึกเพื่อให้มีทักษะเบื้องต้นในการเขียน

2. การเขียนด้วยความเข้าใจ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนใช้ความรู้ความสามารถในการเขียนสูงกว่าการเขียนตามแบบ ได้แก่ การเขียนเป็นคำ ประโยค ข้อความสั้น ๆ ที่เมื่อเขียนแล้วผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เขียน ซึ่งการเขียนด้วยความเข้าใจ มี 2 ประการ ประกอบกัน คือ

2.1 นักเรียนเขียนได้โดยไม่ต้องดูรูปแบบ

2.2 นักเรียนรู้ความหมาย เนื้อหา สาระของคำ ประโยคและข้อความ

ที่เขียน

3. การเขียนอย่างมีจุดประสงค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนประสงค์จะให้ผู้อ่านทราบ หรือเข้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้เขียนต้องการ เช่น ทราบความต้องการ

ความคิดเห็นประสบการณ์ หรือให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่ผู้เขียนมีอยู่ อันได้แก่ การเขียนเรียงความ หรือการเขียนที่มีลักษณะอย่างการเขียนเรียงความ เช่น การเขียนประกาศโฆษณาแจ้งความ และการเขียนบทความ เป็นต้น

4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีลักษณะคล้ายกับการเขียนอย่างมีจุดประสงค์แต่ต่างกันที่ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนต้องมีความรู้ความสามารถในเชิงการเขียนสูงกว่า

สรุปได้ว่า การเขียนโดยทั่วไปมี 2 ประเภทตามลักษณะของงานเขียน คือ การเขียนแบบร้อยแก้ว เป็นการเขียนแบบความเรียงไม่บังคับตามลักษณะของฉันทลักษณ์ และการเขียนแบบร้อยกรอง เป็นการเขียนแบบบังคับตามฉันทลักษณ์ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย เป็นต้น และการเขียนยังจัดแบ่งตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการของผู้เขียนได้อีกประการหนึ่ง

4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง ที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินให้ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านผลการศึกษาแต่ละช่วงชั้น การประเมินดังกล่าวเป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา เพราะมาตรการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ อันเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นมาตรการเพื่อแก้ปัญหาความอ่อนด้อยของความสามารถในการเขียนสื่อความของผู้จบการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 33)

การประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ของผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร ภารกิจที่สถานศึกษาควรดำเนินการ มีดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียนที่จะจบในแต่ละช่วงชั้นสำหรับหลักสูตรของสถานศึกษา
2. กำหนดเกณฑ์การประเมินเพื่อใช้ตัดสินผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนในแต่ละช่วงชั้น
3. กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
4. ออกแบบและทำการประเมินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนตามแนวทางและวิธีที่สถานศึกษากำหนด

5. ออกแบบและจัดทำรายงานผลการประเมินความสามารถการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน

6. ประเมินตัดสินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผ่านช่วงชั้น

4.1 ขั้นตอนการดำเนินการในการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

การดำเนินการประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ควรมีขั้นตอนและแนวทางในการดำเนินการตามกระบวนการต่อไปนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2554 : 2-10)

4.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของสถานศึกษา อาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข และตัดสินผลการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค (ระดับมัธยมศึกษา) และจบการศึกษาแต่ละระดับ

4.1.2 ศึกษาหลักการประเมิน ความหมาย ขอบเขตการประเมิน และตัวชี้วัดการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งในการกำหนดขอบเขตการประเมินและตัวชี้วัดจำแนกเป็นระดับชั้นนั้น เป็นการจกระดับความสามารถของผู้เรียนที่จะสามารถทำได้ ช่วยให้ครูเลือกวิธีการที่จะใช้ในการพัฒนาและประเมินได้อย่างเหมาะสม รายละเอียดขอบเขตการประเมินและตัวชี้วัดแต่ละระดับชั้น ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ขอบเขตการประเมินและตัวชี้วัดความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

ระดับชั้น	ขอบเขตการประเมิน	ตัวชี้วัด
ประถมศึกษาปีที่ 1-3	การอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์และหรือสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ให้ความเพลิดเพลิน ความรู้ ประสพการณ์ และมีประเด็นให้คิดและเขียนบรรยาย ถ่ายทอดประเด็นที่คิดด้วยภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม เช่น อ่านสาระความรู้ที่	1. สามารถอ่านและหาประสพการณ์จากสื่อที่หลากหลาย 2. สามารถจับประเด็นสำคัญ ข้อเท็จจริง ความ

ระดับชั้น	ขอบเขตการประเมิน	ตัวชี้วัด
	นำเสนออย่างสนใจ นิยาย เรื่องสั้น นิทาน นิยายปรัมปรา	<p>คิดเห็นเรื่องที่อ่าน</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. สามารถเปรียบเทียบแง่มุมต่าง ๆ เช่น ข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ โทษ ความเหมาะสม ไม่เหมาะสม 4. สามารถแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน โดยมีเหตุผลประกอบ 5. สามารถถ่ายทอดความคิดเห็น ความรู้สึก จากเรื่องที่อ่านโดยการเขียน
ประถมศึกษาปีที่ 4-6	การอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์และหรือสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลสารสนเทศ ความรู้ ประสบการณ์ ที่เอื้อให้ผู้อ่านนำไปคิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ปัญหา และถ่ายทอด โดยการเขียนเป็นความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ด้วยถ้อยคำ ภาษาที่ถูกต้องชัดเจน เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือเรียน บทความสุนทรพจน์ คำแนะนำ คำเตือน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถอ่านเพื่อหาข้อมูลสารสนเทศ เสริมประสบการณ์จากสื่อประเภทต่าง ๆ 2. สามารถจับประเด็นสำคัญ เปรียบเทียบ เชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผลจากเรื่องที่อ่าน 3. สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องราว เหตุการณ์ของเรื่องที่อ่าน 4. สามารถแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน โดยมีเหตุผลสนับสนุน 5. สามารถถ่ายทอดความเข้าใจความคิดเห็น คุณค่าจากเรื่องที่อ่านโดยการเขียน
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	การอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้ข้อมูลสารสนเทศ ข้อคิด ความรู้เกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้อ่านนำไปคิดวิเคราะห์ วิจัย สรุปแนวคิด คุณค่า ที่ได้นำไปประยุกต์ใช้ด้วย วิจารณ์ถ้อย และถ่ายทอดเป็นข้อเขียนเชิงสร้างสรรค์ หรือรายงาน ด้วยภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถคัดสรรสื่อที่ต้องการอ่าน เพื่อหาข้อมูลสารสนเทศได้ตามวัตถุประสงค์ สามารถสร้างความเข้าใจและประยุกต์ใช้ ความรู้จากการอ่าน 2. สามารถจับประเด็นสำคัญและประเด็นสนับสนุนได้แย้ง 3. สามารถวิเคราะห์ วิจัย ความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือ

ระดับชั้น	ขอบเขตการประเมิน	ตัวชี้วัด
	<p>อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือเรียน บทความ ศูนย์พจนานุกรม คำเตือน แผนภูมิ ตาราง แผนที่</p>	<p>ลำดับความและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน</p> <p>4. สามารถสรุปคุณค่า แนวคิด แง่คิดที่ได้ จากการอ่าน</p> <p>5. สามารถสรุป อภิปราย ขยายความแสดงความคิดเห็น ได้แย้ง โน้มน้าวสนับสนุน โดยการเขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น ผังความคิด เป็นต้น</p>
<p>มัธยมศึกษา ปีที่ 4-6</p>	<p>การอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้ข้อมูลสารสนเทศ ความรู้ ประสบการณ์ แนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งความงดงามทางภาษาที่เอื้อให้ผู้อ่านนำไปวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยแสดงความคิดเห็น ได้แย้ง หรือสนับสนุน ทำนายคาดการณ์ ตลอดจนประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา และถ่ายทอดเป็นข้อเขียนเชิงสร้างสรรค์ รายงานบทความทางวิชาการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น อ่านบทความวิชาการ วรรณกรรมประเภทต่าง ๆ</p>	<p>1. สามารถอ่านเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>2. สามารถจับประเด็นสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ จากการอ่านสื่อที่มีความซับซ้อน</p> <p>3. สามารถวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารกับผู้อ่าน และสามารถวิพากษ์ ให้ข้อเสนอแนะในแง่มุมต่าง ๆ</p> <p>4. สามารถประเมินความน่าเชื่อถือ คุณค่า แนวคิดที่ได้จากสิ่งที่อ่านอย่างหลากหลาย</p> <p>5. สามารถเขียนแสดงความคิดเห็น ได้แย้ง สรุป โดยมีข้อมูลอธิบายสนับสนุน อย่างเพียงพอและสมเหตุสมผล</p>

4.1.3 กำหนดรูปแบบ วิธีการ และแนวทางที่จะใช้ในการพัฒนาและประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ขอบเขตและตัวชี้วัดที่กำหนดในข้อ 2 รวมทั้งกำหนดระดับคุณภาพหรือเกณฑ์ในการประเมิน เป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน เพื่อใช้ในการตัดสินผลรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค (ระดับมัธยมศึกษา) และจบการศึกษาแต่ละระดับ สถานศึกษาอาจเลือกรูปแบบใด รูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบ หรือหลายวิธีการผสมผสานกัน ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การบูรณาการตัวชี้วัดของการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน ร่วมกับการประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

รูปแบบที่ 2 การใช้เครื่องมือหรือแบบทดสอบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

รูปแบบที่ 3 การกำหนด โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยเฉพาะ

รูปแบบที่ 4 การบูรณาการตัวชี้วัดของการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน ร่วมกับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ทั้งนี้ นอกจากรูปแบบในการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามที่เสนอแนะข้างต้นแล้ว สถานศึกษาอาจจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือนำเทคนิคการใช้ คำถามสำคัญสรุปความคิด มาช่วยเสริมเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

4.1.4 ดำเนินการพัฒนา ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

4.1.5 สรุปและตัดสินผลการประเมิน บันทึกและรายงานผลการประเมิน ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนต่อผู้เกี่ยวข้อง

4.2 หลักการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

4.2.1 เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงเพื่อพัฒนาผู้เรียน และประเมินเพื่อการ ตัดสินการเลื่อนชั้นและจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

4.2.2 ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการออกซึ่ง ความสามารถดังกล่าว อย่างเต็มตามศักยภาพ และทำให้ผลการประเมินที่ได้มีความน่าเชื่อถือ

4.2.3 การกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ควรสอดคล้องกับเขตและ ประเด็นการประเมินที่กำหนด

4.2.4 ใช้รูปแบบ วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินที่ได้จากการมีส่วนร่วม

ของผู้เกี่ยวข้อง

4.2.5 การสรุปผลการประเมินเพื่อรายงาน เน้นการรายงานคุณภาพของความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน

4.3 เกณฑ์การตัดสินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน

การประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน เพื่อเลื่อนชั้นและจบการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา ตามเกณฑ์ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด การตัดสินผลการประเมินเพื่อเลื่อนชั้นใช้ผลการประเมินปลายปี ส่วนการตัดสินการจบระดับการศึกษาใช้ผลการประเมินปลายปีสุดท้ายของระดับการศึกษา

การประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เมื่อจบรายวิชาสิ้นปีการศึกษา จบระดับการศึกษา มีเกณฑ์ในการตัดสิน 4 ระดับ ดังนี้

ดีเยี่ยม หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ

ดี หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

ผ่าน หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนที่มีข้อบกพร่องบางประการ

ไม่ผ่าน หมายถึง ไม่มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนหรือถ้ามีผลงาน ผลงานนั้นยังมีข้อบกพร่องที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายประการ

ทั้งนี้ ในการนำเกณฑ์นี้ไปใช้ในการประเมินผลงานของผู้เรียน ครูควรปรับคำอธิบายคุณภาพของแต่ละระดับให้ชัดเจน สอดคล้องกับรายละเอียดของตัวชี้วัด

4.4 แนวทางการแก้ไขผู้เรียนกรณีไม่ผ่านเกณฑ์

ในกรณีที่ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน อยู่ในระดับไม่ผ่าน ครูหรือกรรมการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ควรเร่งดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในตัวชี้วัดที่มีจุดบกพร่อง สมควรได้รับการแก้ไขในระยะเวลาพอสมควร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถสร้างผลงานที่สะท้อนความสามารถในตัวชี้วัดนั้นได้อย่างแท้จริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น มอบหมายงานให้ผู้เรียนได้อ่าน ได้คิดวิเคราะห์จากเรื่องที่อ่าน และสามารถเขียนสื่อความจากเรื่องที่อ่านได้

แล้วประเมินและตัดสินผลงานตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเป็นระดับดีเยี่ยม ดี และผ่าน

สรุป การพัฒนาและการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดขอบเขตการประเมินและตัวชี้วัดที่แสดงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียนไว้ ดังนี้

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้เรียนสามารถอ่านจากสื่อที่หลากหลาย จับประเด็นสำคัญ ข้อเท็จจริง เปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ โทษ แสดงความคิดเห็นโดยมีเหตุผลประกอบ และแสดงความรู้สึกรู้สึกจากเรื่องที่อ่านโดยการเขียน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผู้เรียนสามารถอ่านเพื่อหาข้อมูลสารสนเทศ จับประเด็นสำคัญเปรียบเทียบ เชื่อมโยง แสดงความคิดเห็น และถ่ายทอดความเข้าใจ ความคิดเห็น คุณค่าจากเรื่องที่อ่านโดยการเขียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้เรียนสามารถคัดสรรสื่อที่ต้องการอ่าน จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วิจรณ์ สรุปคุณค่า แนวคิด อภิปราย ขยายความ แสดงความคิดเห็น โดยการเขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ผู้เรียนสามารถอ่านเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ จับประเด็นสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจรณ์ ให้ข้อเสนอแนะ ประเมินความน่าเชื่อถือ คุณค่า แนวคิดที่ได้จากการอ่านอย่างหลากหลาย เขียนแสดงความคิดเห็น ได้แย้ง สรุปโดยมีข้อมูลสนับสนุนอย่างเพียงพอและสมเหตุสมผล

ในการพัฒนาการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน ครูผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบและวิธีการให้เหมาะสมกับระดับชั้นและศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และความพร้อมของโรงเรียน โดยสามารถศึกษาและเลือกใช้ได้จากรูปแบบและวิธีการที่นำเสนอ ซึ่งอาจจะเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบ หรือเลือกบางส่วนของแต่ละรูปแบบมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเลือกใช้ของผู้สอน (พัฒนา ประเมิน พัฒนาและประเมิน)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้หมวกความคิด

1. ความหมายของหมวกความคิด

ชาตรี สำราญ (2546 : 71) กล่าวว่า การคิดแบบหมวกความคิดหกใบ หมายถึงการคิดที่เป็นระบบและครอบคลุมทุกด้าน ไม่ทำให้การคิดเกิดการสับสน มีแนวคิดที่หลากหลาย

มุมมอง ไม่มองในด้านเดียว เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถนำวิธีการคิดแบบหมวกความคิดหกใบ ไปใช้ฝึกการคิดและสามารถใช้ความคิดในการนำเสนอในหลาย ๆ ด้าน ป้องกันความลำเอียงที่จะเกิดขึ้นในความคิด

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544 : 24) กล่าวถึงหมวกความคิดหกใบว่า เป็นความคิดที่ใช้สีเป็นชื่อของหมวกเป็นตัวกำหนดเพื่อให้มองเห็นภาพของหมวกได้โดยง่าย สีของหมวกแต่ละใบยังต้องสอดคล้องกับแนวความคิดของหมวกแต่ละใบด้วย หมวกที่มีสีต่าง ๆ แทนประเภทการคิดแต่ละแบบ

ทิสนา แคมณี (2546 ก : 38) กล่าวถึงหมวกความคิดหกใบว่า เป็นการคิดที่เป็นระบบ โดยใช้หมวกสีต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความคิด มีมุมมองในการคิดทั้งหมด 6 ด้าน หรือเรียกว่า การคิดหกด้าน ที่เป็นระบบ ทำให้เกิดความเข้าใจต่อการคิดเพื่อการแก้ปัญหา

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono. 1985 : 31-32) เป็นผู้คิดค้นวิธีคิดแบบหมวกหกใบ (Six Thinking Hats) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “การคิด” ไว้ว่า การคิดเป็นชุมทรัพย์ที่มีค่าที่สุดของมนุษย์ อุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการคิด คือ ความสับสน ทั้งนี้เพราะเราพยายามจะกระทำทุกอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น ในขณะที่เราคิดเราใช้อารมณ์ ข้อมูล เชิงตรรกะ ความคาดหวังและความคิดสร้างสรรค์มารวมปะปนไป การคิดจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและใช้เวลามาก

สรุปได้ว่า เทคนิคหมวกความคิด (Thinking Hats) คือ แนวทางง่าย ๆ ของการคิดเพียงครั้งละด้าน ซึ่งจะช่วยให้สามารถแยกความรู้สึกออกจากเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ออกจากการวิเคราะห์ข้อมูล เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบทำให้เราสามารถชักนำและควบคุมกระบวนการทางด้านความคิดและกระบวนการระดมความคิดทั้งจากกรณีผู้คิดเป็นรายบุคคลและกรณีผู้ร่วมคิดเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะในที่ประชุมจะมีประโยชน์สูงมาก ถ้าให้บุคคลเปลี่ยนหมวก เพื่อไปคิดในด้านที่ต่างไปจากการคิดในด้านที่เขาเคยชิน เพื่อเป็นการเปลี่ยนมุมมองของเขา

2. ความมุ่งหมายของหมวกความคิด

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (สุรชัย รัตนกิจตระกูล. 2536 : 25) กล่าวถึง การคิดแบบหมวกหกใบไว้คือ

1. ทำให้การคิดง่ายลงด้วยการช่วยให้ผู้คิด คิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเวลานั้น แทนที่จะต้องให้ความสนใจทั้งอารมณ์ เหตุผล ข้อมูล ความคาดหวัง และความคิดสร้างสรรค์

ในเวลาเดียวกันผู้คิดจะสามารถจัดการแต่ละอย่างได้ นั่นคือ แทนที่ผู้คิดจะใช้เหตุผลมาสนับสนุนสิ่งที่ค่อนข้างจะเป็นอารมณ์ ผู้คิดจะสามารถเผชิญหน้ามาเป็นอารมณ์ล้วน ๆ ด้วยหมวดสีแดง โดยไม่จำเป็นต้องอธิบายขณะที่หมวดสีดำนำมาใช้ เมื่อผู้คิดต้องเกี่ยวข้องกับแง่มุมที่เป็นเหตุผล

2. การเปิดทางให้มีการสลับเปลี่ยนวิธีคิด ซึ่งช่วยให้เราขอให้ใครคนหนึ่งคิดแบบใดแบบหนึ่งได้ ถ้าในการประชุมมีผู้ที่มีทัศนคติในทางลบ เราสามารถร้องขอเขาออกหมวดคำออก และขอร้องให้สวมหมวดสีเหลืองบ้าง เป็นการบอกตรง ๆ ให้มีทัศนคติในแง่บวก เป็นคำพูดเฉพาะที่จะไม่คิดใจกันในการนำเทคนิคหมวดคิดหกใบไปใช้

ในโรงเรียนนั้น (Edward De Bono, 1991 : 7) สามารถนำไปสอนได้ทุกทักษะการคิด เนื่องจากในแต่ละโรงเรียนไม่มีการสอนทักษะการคิดโดยตรงเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบสามารถนำไปสอนการคิดได้ทุกสาขาวิชา และยังสามารถนำมาเชื่อมโยงกับทักษะอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การสอนภาษากับการคิด เพราะภาษาเป็นการแสดงความคิดออก ถ้านักเรียนมีทักษะการคิดอ่อน ทักษะทางภาษาก็จะไม่ดีไปด้วย

นอกจากนี้ เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบยังนำไปใช้กับการเขียน การพูดในวิชาต่าง ๆ และใช้สอนการอ่าน การสอนสังคม วิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนถ้าผู้สอนสอนได้ตรงตามวิธีอย่างละเอียด

3. ประโยชน์ของการคิดแบบหมวดหกใบ

เอ็ดเวิร์ด เอ โบโน (สุรชัย รัตนกิจตระกูล, 2536 : 26) กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดแบบหมวดหกใบ ดังนี้

1. สามารถเรียนรู้และนำไปใช้ได้ง่าย กระตุ้นความสนใจได้ดี การใช้หมวดจริงหรือภาพหมวดและสีต่างกัน มีส่วนช่วยอย่างมาก
2. ใช้เวลาคิดได้รวดเร็ว ทำให้เหลือเวลาสำหรับความคิดสร้างสรรค์อื่น ๆ
3. สามารถแสดงความรู้สึกหรือสัญชาตญาณ โดยไม่ต้องเกรงว่าจะไม่เหมาะสมในที่ประชุม
4. สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งในช่วงเวลาได้อย่างเต็มที่โดยไม่สับสนกับความคิดของหมวดสีอื่นในเวลาเดียวกัน
5. สามารถเปลี่ยนความคิดได้ง่าย และตรงไปตรงมา โดยไม่ล่วงเกินใครด้วย

การเปลี่ยนสีหมวก

6. ผู้ระดมความคิดทุกคน สามารถใช้หมวกแต่ละสีได้ครบทุกสีแทนที่จะคิดแต่เพียงสีเดียว ด้านเดียวตามปกติ

7. เป็นการแยกทริจีโอออกไป และปล่อยความคิดให้มีอิสรภาพที่จะคิดได้อย่างเต็มที่

8. สามารถจัดลำดับความคิดเหมาะสมกับหัวข้อ

9. ป้องกันมิให้เกิดการโต้เถียงกันในที่ประชุม เพื่อฝ่ายต่าง ๆ จะได้คิดร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

4. การใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono, 1991 : 12) ได้ใช้สีเป็นชื่อหมวก เพื่อให้มองเห็นภาพของหมวกได้โดยง่าย สีหมวกแต่ละใบจะสอดคล้องกับแนวคิดของหมวกแต่ละใบ นอกจากนี้ยังเป็นการบอกให้ทราบว่าต้องการให้คิดไปในทิศทางใด

เทคนิคหมวกคิดหกใบ จะมีตัวแทนของหมวกทั้งหมด 6 ใบ แต่ละใบมีสีไม่เหมือนกันนักคิดจะใช้หมวกครั้งละ 1 ใบ วิธีการคิดของแต่ละอย่างกำหนดได้จากลักษณะของหมวก การใช้สีของหมวกเป็นการใช้กรอบที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสำคัญต่อการรับรู้ เพื่อจะช่วยให้เข้าใจ และจดจำวิธีการนี้ได้ง่ายขึ้น เพราะเป็นการสอนด้วยสัญลักษณ์ โดยหมวกแต่ละใบมีสีและความหมายดังนี้

1. หมวกสีขาว แสดงถึงความเป็นกลาง หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เช่น

1.1 เรามีข้อมูลอะไรบ้าง

1.2 เราต้องการข้อมูลอะไรบ้าง

1.3 เราได้ข้อมูลมาด้วยวิธีใด

2. หมวกสีแดง แสดงถึงอารมณ์ หมายถึง การมองทางด้านอารมณ์และความรู้สึกหมวกสีแดงเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้คิด แสดงอารมณ์ลักษณะทัศนคติ สัมผัส ความประทับใจ และการให้เหตุผลของความโกรธ ความสนุก ความอบอุ่นและความพอใจ เช่น

2.1 เรารู้สึกอย่างไร

2.2 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับสิ่งที่ทำ

2.3 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับความคิดนี้

3. หมวกสีดำ แสดงถึง ความมืดครึ้ม หมายถึง เหตุผลด้านลบ เหตุผลในการปฏิเสธหมวกสีดำ เป็นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดแบบหมวกสีดำช่วยป้องกันไม่ให้เราคิดหรือตัดสินใจเลียง หมวกสีดำ ทำให้เราหาข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนได้ และสามารถมองปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้าหมวกสีดำใช้เพื่อตรวจสอบหาหลักฐาน ตรวจสอบหาความเป็นเหตุและผล ตรวจสอบการสำรวจความเป็นไปได้ ตรวจสอบหาผลกระทบ ตรวจสอบหาความเหมาะสมตรวจสอบหาข้อบกพร่อง ตัวอย่างเช่น

- 3.1 อะไรคือ จุดอ่อน
- 3.2 อะไรคือ สิ่งที่ยุ่งยาก
- 3.3 อะไรคือ สิ่งที่ผิดพลาด
- 3.4 เรื่องนี้ มีจุดอ่อนตรงไหน

4. หมวกสีเหลือง แสดงถึง ความสว่างไสวและด้านบวก จึงหมายถึงความมั่นใจเหตุผลในการยอมรับ หมวกสีเหลืองทำให้เรามองด้านบวกโดยไม่ต้องมีเหตุจูงใจต่าง ๆ ใช้หมวกสีเหลืองเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน เช่น

- 4.1 จุดที่ดี คืออะไร
- 4.2 ผลดี คืออะไร

5. หมวกสีเขียว แสดงถึง ความเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ จึงหมายถึงความคิดสร้างสรรค์ และความคิดใหม่ ๆ หมวกสีเขียว คือ การหลบหลีกความคิดเก่า มุมมองเก่า ผู้ความคิดใหม่มุมมองใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลง เป็นการสร้างสรรค์ทุกชนิด ทุกประเภท ทุกวิธีการเช่น

- 5.1 นักเรียนจะนำความคิดนี้ไปทำ (สร้าง ปรับปรุง พัฒนา) อะไร
- 5.2 ถ้าจะให้สิ่งนี้ (ดีขึ้น) จะต้องเปลี่ยนอย่างไร
- 5.3 มีวิธีแก้ปัญหานี้อย่างไรบ้าง

6. หมวกสีฟ้าแสดงถึงความสงบเยือกเย็น ท้องฟ้า ซึ่งอยู่เหนือทุกสิ่งทุกอย่างจึงหมายถึง การควบคุมระเบียบกระบวนการ และขั้นตอนการใช้หมวกสีอื่น ๆ ทำหน้าที่เหมือนผู้ควบคุมวงดนตรีที่จะสั่งว่าเมื่อใดดนตรีชนิดไหนจะบรรเลง หมวกสีฟ้า เป็นตัวแทนของการควบคุมกระบวนการคิดให้ประสานกันอย่างดี หมวกสีฟ้า คือ โครงสร้างกระบวนการคิด เช่น

- 6.1 ขั้นตอนต่อไปนี่คืออะไร
- 6.2 การคิดอะไรที่ทำไปก่อนแล้ว

6.3 มีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร

การนำหมวกแต่ละใบไปใช้ การแนะนำหมวกแต่ละใบควรยกตัวอย่างให้ชัดเจน
ซ้ำแล้วซ้ำอีก ว่าหมวกแต่ละใบมีประโยชน์อย่างไร เช่น

หมวกสีเขียว เป็นตัวแทนของข้อมูลข่าวสาร เมื่อใช้หมวกสีเขียว ทุกคนจะพุ่ง
ความสนใจไปที่มีข้อมูลอะไรบ้าง จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือไม่ ข้อมูลด้านไหนที่ขาด
หายไป และจะมีวิธีใดบ้างที่ได้ข้อมูลที่ต้องการ

หมวกสีเขียวมุ่งความสนใจไปที่สิ่งที่น่าจะเป็นไปได้ ซึ่งเป็นคำถามที่มี
ความสำคัญมากที่สุดสำหรับการคิดเป็น

หมวกสีฟ้า ให้มองภาพโดยรวมเกี่ยวกับเรื่องที่คิดมาทั้งหมดและจัดการกับ
กระบวนการคิด

ในการฝึกให้เกิดความเข้าใจ หมวกสีต่าง ๆ ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนใส่หมวกแล้ว
ให้ตั้งคำถาม ตอบคำถาม ตามสีหมวกที่สวมที่ละสี หรือ สวมหมวกคนละสี สลับหมวกกัน
เพื่อให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับสีของหมวกเป็นอย่างดี (Edward De Bono. 1991 : 16-17)

แนวทางการนำหมวกคิดหกใบไปใช้ ใช้ในการกำหนดทิศทางของกลุ่ม แนวทาง
นี้คือ การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยยึดหลักการ ดังนี้

1. ภายใต้งานของหมวกแต่ละสีทุกคนในกลุ่มต้องใช้ความคิดไปใน
ทิศทางเดียวกันมุ่งไปที่เนื้อหา
2. ความคิดที่แตกต่างกันแม้ว่าจะตรงกันข้ามก็ตาม สามารถนำมาคิดไปพร้อม
กันได้

3. ตัวของหมวกเอง ทำให้เกิดการมองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หมวกสี
เหลืองและสีดำเป็นความพยายามร่วมกันที่จะหาประโยชน์และอุปสรรคมาใช้หันหน้าเข้ามา
ต่อสู้กัน

5. ขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคหมวกความคิด

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono. 1991 : 18 – 20) ได้เสนอขั้นตอนการสอน
ในบทเรียนไว้ดังนี้

1. ขั้นนำ (Lead-in) เริ่มด้วยการให้ภาพประกอบง่าย ๆ ตัวอย่างหรือแบบฝึกหัด
ที่แสดงให้เห็นกระบวนการที่จะสอน

2. ขั้นอธิบาย (Explanation) เป็นการเข้าสู่การให้ตัวอย่างทันทีที่จะสอนอะไร

ตามลักษณะธรรมชาติของหมวดใบที่เลือก

3. **ขั้นสาธิต (Demonstration)** เป็นการให้ตัวอย่างในการสาธิตเพิ่มเติม แสดงให้เห็นการใช้หมวดที่มีความสัมพันธ์กับการคิดแต่ละแบบ พร้อมกับคำอธิบาย แนะนำตัวอย่างคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจ

4. **ขั้นปฏิบัติ (Practice)** เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการในการฝึกฝนทุกใบ หากเป็นไปได้ควรฝึกบ่อยครั้ง อย่าใช้ใบใดใบหนึ่งนานเกินไปซึ่งจะเป็นการดึงความสนใจจากกระบวนการให้เขวไป จุดประสงค์คือให้ผู้เรียนเกิดทักษะไม่ใช่ให้อธิบายให้น่าสนใจ ถึงจะทำไม่ได้ผลนักก็ดำเนินต่อไปได้

5. **ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration)** ในการฝึกฝนกระบวนการ ครู และนักเรียนอาจสังเกตได้ต่อไปอีกว่ากระบวนการนั้น ถูกนำไปใช้อย่างไร ซึ่งอาจเกิดขึ้นในขณะที่หมวดใบใดใบหนึ่งกำลังปฏิบัติอยู่ หรือได้จากการตอบคำถามที่ผู้เรียนถามก็ได้ หลังจากนักเรียนเรียนรู้การใช้หมวดแล้ว ครูกล่าวถึงวิธีการนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งข้อสังเกตเหล่านี้เราได้มาจากวารสาร และสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการอภิปรายในชั้นเรียน

6. **ขั้นสรุป (Conclusion)** เป็นขั้นที่สรุปกระบวนการ ให้ทวนย้ำประเด็นหลัก และเน้น ทำไมกระบวนการนี้จึงเกิดมีประโยชน์ เมื่อสอนเทคนิคการคิดแบบหมวดทุกใบ ควรแสดงออกดังนี้

6.1 **จุดเน้น (Focused)** การสอนควรเน้นที่ทักษะ หรือหมวดที่กำลังสอน ทบทวนชื่อของหมวดที่ใช้บ่อย ๆ

6.2 **ชัดเจน (Clear)** หลีกเลี่ยงความสับสน ถ้ามีความสับสนให้พิจารณาสิ่งที่ยาก ๆ โดยให้ตัวอย่างที่ชัดเจน

6.3 **ว่องไว รวดเร็ว (Brisk)** กำหนดเวลาสั้น ๆ สำหรับการคิดในแต่ละประเด็น

4. **สนุกสนาน (Enjoyable)** การเรียนและการฝึกจะต้องสนุกสนาน ความสนุกสนานเกิดจากกิจกรรมซึ่งใช้ความคิด และแบบฝึกที่มีชีวิตชีวา หากบางตอนไม่ดี ต้องหยุดและเข้าสู่ตอนเดิม

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

เผชิญ กิจกรรม (2544 : 44-52) ได้อธิบายว่าการหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น แบบฝึกทักษะ แผนการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรมชุด

การสอน เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทุกส่วนที่ผู้เรียนทุกคนทำได้
 A แทน คะแนนเต็มของทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนที่ผู้เรียนทุกคนทำได้
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือผลการทดสอบหลัง

เรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนการเรียน (Pre-test)

อธิบายเฉพาะตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) ดังนี้ สมมตินักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่าผลต่างของคะแนนเต็ม (ร้อยละ 100) เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่าความแตกต่างของการสอบทั้งสองครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่าความแตกต่างของการสอบทั้งสองครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้น ค่าของ $E_2 = (75/90) \times 100 = 86.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า สื่อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง

กล่าวโดยสรุปว่า เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80, 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือถ้าเกณฑ์ตั้งไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณค่าที่ได้ว่าใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index)

เชษฐ กิจระการ (2546 : 31-36) ได้อธิบายว่า ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็ม หรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อ

การสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะดูถึงประสิทธิผลทางด้านการสอนและการวัดประเมินผลทางลื่อนั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียนหรือการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในการปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริง มากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติแต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนน 18 % การทดสอบหลังเรียน ได้คะแนน 67 % และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนนจากการทดสอบทั้งสองกรณีมีพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 157) ได้เสนอวิธีการคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผลไว้ดังนี้

1. การหาพัฒนาการของผู้เรียน โดยอาศัยการหาค่า t-test (Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่า นักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วนำมาหาค่า t-test (Dependent Samples) หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือว่านักเรียนกลุ่มที่ผู้ศึกษาค้นคว้ากำลังศึกษามีการพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน โดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนผู้เรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$\text{หรือ E.I.} = \frac{P_2 - P_1}{\text{Total} - P_1}$$

เมื่อ E.I. แทน ดัชนีประสิทธิผล
 P_1 แทน ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน
 P_2 แทน ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน

Total แทน ผลคูณของจำนวนผู้เรียนกับคะแนนเต็ม

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

พิน กงพล (2529 : 389) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกหรือเจตคติที่มีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ ภูมิใจ เต็มใจ และยินดีผู้มีความพึงพอใจในการทำงานจะมีความเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญา ให้แก่งานอย่างแท้จริง

ถวิล ชาราโกชน์ และศรีชัย คำวิสุข (2541 : 140) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ว่าเป็นอารมณ์ของความรู้สึกที่มีความสุข ร่าเริงอย่างมาก เป็นความสำเร็จหรือความสุขสดชื่นที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับผลการตอบสนองตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะ เป็นความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ

ศุภศิริ โสมาเกตู (2544 : 49) สรุปความหมายความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

สมรภูมิ ขวัญคุ้ม (2546 : 9) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ผลรวมของความรู้สึกชอบของบุคลากรอันเกิดจากทัศนคติที่มีต่อคุณภาพและสภาพของหน่วยงาน อันได้แก่การจัดองค์การ การจัดระบบงาน การดำเนินงาน สภาพแวดล้อมของการทำงาน ประสิทธิภาพของหน่วยงาน ตลอดจนการบริหารงานบุคคล ซึ่งสภาพและคุณภาพของหน่วยงานดังกล่าวมีผลกระทบต่อความต้องการของบุคคลและผลต่อความพึงพอใจของบุคคลนั้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางบวก และเป็นความรู้สึกที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาหรือสถานการณ์เปลี่ยนไป ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มีต่อการได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียนรู้

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์ และแสดงออก หรือมีพฤติกรรมที่ตอบสนองในลักษณะแตกต่างกันไป ความพึงพอใจต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นจะมีมาก

หรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจหรือกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำนั้นประสบผลสำเร็จ การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจเป็นการศึกษาตามทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ มีดังนี้

สก็อต (Scott. 1970 : 124 ; อ้างอิงมาจาก ชุกศิริ โสมาเกต. 2544 : 49) เสนอ

แนวคิดในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงาน ที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติมีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานจะมีความหมายต่อผู้ทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน

และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน ต้องมีลักษณะดังนี้

3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง

3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดของสก็อต (Scott) มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและระดับความสามารถหรือพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน

2. วางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายในการทำงาน สะท้อนผลงานและการทำงานร่วมกันได้

มาสโลว์ (รังสรรค์ โภมยา. 2554 : 291-293) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นตอนความต้องการ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า "มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็ก็จะเกิดขึ้นมากอีก ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้ "ความต้องการของมนุษย์" มีลำดับขั้นดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อนความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคตความเจริญก้าวหน้าอบอุ่นใจ

3. ความต้องการทางสังคม เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการการยกย่อง มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรี

5. ความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการในระดับสูงอยากให้ตนเองประสบผลสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้ยาก

สมยศ นาวิการ (2525 : 155) ได้อธิบายว่า ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน ดังนี้

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลของการปฏิบัติงาน จะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลของการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards)

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้ การกระทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้การจัดบรรยากาศ และสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสร้างแบบการวัดความพึงพอใจ

นักการศึกษาได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2528 : 126) ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ทัศนคติหรือเจตคติ

เป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติโดยตรง แต่เราสามารถวัดทัศนคติโดยอ้อมได้โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตจำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นถ้าบุคคลเหล่านี้แสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้ธรรมดาการวัดทั่ว ๆ ไป

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 14) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดความพึงพอใจในการทำงานไว้ ดังนี้

1. เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนบุคคล ด้านงาน ด้านการจัดการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจในการทำงาน
2. เพื่อจะได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและไม่พอใจรวมทั้งเกี่ยวกับการจัดและบริการหน่วยงานนั้น
3. เพื่อให้เข้าใจถึงหน่วยงานลักษณะใดที่ที่คนพึงพอใจและไม่พอใจรวมทั้งเกี่ยวกับการจัดและบริการหน่วยงานนั้น
4. เพื่อให้เข้าใจถึงผลจากการไม่พึงพอใจงาน เช่น การขาดงาน ลางาน และการออกจากงาน รวมทั้งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาคู่ต่อการจัดสวัสดิการบริการต่าง ๆ ว่าจะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับการทำงานได้อย่างไร

เมฆิณี กิจระการ (2546 : 7) ได้กล่าวถึงแนวคิดของแฮทฟิลด์ และฮิวส์แมน ที่ได้ทำการพัฒนาแนวความคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบันประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับงานปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความสลับ
4. ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย
5. ความพึงพอใจ/ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางค่าน้ำใจ ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล
2. มาก/น้อย

3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม

4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม

2. เชื่อถือได้/เชื่อถือไม่ได้

3. เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ

4. เป็นเหตุ/ไม่เป็นผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ/ผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล

2. ยุติธรรมแบบจริงจัง/ไม่ยุติธรรมผู้บังคับบัญชา

3. เป็นมิตร/ค่อนข้างเป็นมิตร

4. เหมาะสมกับคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมกับคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางเพื่อร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงาน และเพื่อนร่วมงาน

3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา

4. ค่อนข้างใจเองจริงเอง/ดูเหนียวหน้าย

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนเกิดจากความรู้ที่รัก ชอบ และมี
เป้าหมาย เมื่อเกิดความพึงพอใจจะเกิดผลที่ต่อการเรียนรู้ นำไปสู่ความพึงพอใจทำให้งานที่ทำ
ประสบผลสำเร็จนักเรียนได้รับการพัฒนาให้ได้เต็มตามความสามารถของแต่ละชุด จนทำให้
เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จันทรา ปรีชา (2548 : 104) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ภาษาไทย เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง
เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านถิ่นทอนเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาหนองคาย เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 10 แผน แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 10 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.97/87.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6921 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 69.21 และมีความพึงพอใจต่อการเรียน อยู่ในระดับมาก

พระสุริยัน ธรรมวิเศษ (2549 : 74-76) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องอริยวัฑฒติ 5 โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการและการสอนแบบหมวดหกใบ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวดหกใบ มีประสิทธิภาพระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับ 83.22 และ 84.61 มีประสิทธิภาพหลังเรียน (E_2) เท่ากับ 81.83 และ 90.83 ทั้งหมดสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 (2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวดหกใบ มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.66 และ 0.85 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 66 และร้อยละ 85 ตามลำดับ (3) นักเรียนที่เรียนรู้เรื่องอริยวัฑฒติ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวดหกใบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) นักเรียนที่เรียนรู้เรื่อง อริยวัฑฒติ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวดหกใบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้ง 2 วิธี และไม่แตกต่างกัน

นิลวรรณ เจตวรัญญ (2549 : 40) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบกับการสอนปกติ ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบกับการสอนปกติ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01.

บุปผา มุขระ (2549 : 73-76) ได้ศึกษาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ สรุปเป็นความคิดรวบยอดจากเรื่องที่อ่าน ได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

รัตนา สุขศรี (2551 : 87) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวด หกใบ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า (1) ประสิทธิภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวดหกใบ เรื่อง ระบบนิเวศ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.82/81.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบหมวดหกใบ เรื่อง ระบบนิเวศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ มีค่าเท่ากับ 0.6197 หรือคิดเป็นร้อยละ 61.97 (3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวดหกใบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวดหกใบมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประยงค์ นุชรอด (2551 : 104-105) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่าน เชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ ผลการศึกษาพบว่า (1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.76/ 83.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ (2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ วิชาภาษาไทย ของ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดย ใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ มีค่าเท่ากับ 0.7297 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้า ในการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.97 (3) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่จัดการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถาม
 หมวกความคิดหกใบ โดยภาพรวมและเป็นรายบุคคลมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับดี
 (4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่าน
 เชิงวิเคราะห์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบอยู่ในระดับ
 ความพึงพอใจมากที่สุด

วิลาสินี ขวายุธา (2551 : 93-94) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และ
 การเขียน ด้วยการใช้คำถามหมวกความคิด 6 สี และการเขียนแผนภาพความคิด กลุ่มสาระการ
 เรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการอ่าน
 การคิด และการเขียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70/70 ค่าเฉลี่ยที่ได้คือ
 ร้อยละ 75.86/85.19 และสภาพความสามารถของนักเรียนด้านทักษะการอ่าน การคิด การเขียน
 เป็นกระบวนการที่จัดระบบมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง สามารถปฏิบัติได้จริง การสะท้อนผลช่วย
 ลดปัญหาและอุปสรรคในการสอนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามกระบวนการอย่างมี
 ประสิทธิภาพ ทั้งในด้านทักษะการอ่าน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องและเข้าใจ
 จุดมุ่งหมายของการอ่านสรุปใจความสำคัญของเรื่องและข้อคิดเห็นจากเรื่องได้ตรงประเด็น
 ช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ดีขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด ในด้านทักษะการคิด นักเรียนได้ฝึกคิด
 อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ทำให้นักเรียนมีความคิดเป็นของตนเอง ผลของการคิดไม่เลียนแบบ
 ผู้อื่น กล่าวคือ คิดอย่างมีเหตุผล สามารถจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ได้นำเสนอความคิดผ่านงาน
 เขียนได้ ในด้านทักษะการเขียน จากการวิเคราะห์ชิ้นงาน การเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียน
 นักเรียนสามารถใช้ผลของการคิดมาสู่งานเขียน ใช้ภาษาได้สอดคล้องกับความคิด ซึ่งงานเขียน
 ได้แสดงเอกลักษณ์ความคิดของผู้เขียนไว้ชัดเจน

พจนี นันทศักดิ์ศิริ (2552 :133) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการ
 เรียนรู้ระหว่างกลุ่มที่ใช้เทคนิคคำถาม 5W และ 1H กับกลุ่มที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ
 ที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิค
 คำถาม 5W และ 1H กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ
 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.32/75.10 และ 86.53/78.85 ตามลำดับ (2) แผนการจัดกิจกรรมการ
 เรียนรู้ที่ใช้เทคนิคคำถาม 5W และ 1H กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการคิด
 แบบหมวก 6 ใบ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6569 และ 0.7041 ตามลำดับ (3) นักเรียนกลุ่ม
 ที่เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคคำถาม 5W และ 1H กับกลุ่มที่ใช้เทคนิคการ

คิดแบบหมวด 6 ใบ มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคคำถาม 5W และ 1H. กับกลุ่มที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวด 6 ใบ มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยไม่แตกต่างกัน

ศุทธาทิพย์ จันทิมางกูร (2553 : 55) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนพร สอนสมนึก (2553 : 108) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบซินดิเคท และการเรียนรู้ แบบหมวดความคิดหกใบตามแนวคิด Socioscientific ผลการศึกษาพบว่า (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบหมวดความคิดหกใบ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทตามแนวคิด Socioscientific กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ เรื่อง ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.2329/85.5500 และ 76.8861/76.6400 ตามลำดับ แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 (2) ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบหมวดความคิดหกใบตามแนวคิด Socioscientific มีค่าเท่ากับ 0.786 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.786 คิดเป็นร้อยละ 78.60 และค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท (Syndicate) ตามแนวคิด Socioscientific มีค่าเท่ากับ 0.641 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้หรือมีผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 64.10 และประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 71.35 (3) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบหมวดความคิดหกใบ และนักเรียนที่เรียนรู้แบบซินดิเคท (Syndicate) ตามแนวคิด Socioscientific มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนเจตคติต่อการเรียนเรื่องภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังเรียนสูงขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

(4) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบหมวดความคิดหกใบและแบบซินติเคตามแนวคิด Socioscientific มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่แตกต่างกัน

อ้อมฤดี แซ่มอุบล (2553 : 117) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวดความคิดหกใบเรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวดความคิดหกใบ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวดความคิดหกใบ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 75.97 (3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวดความคิดหกใบ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวดความคิดหกใบ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยร้อยละ 73.63 (5) ทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวดความคิดหกใบ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (6) ทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่เน้นการใช้คำถามหมวดความคิดหกใบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 73.80

วิภาดา พินลา (2554 : 96) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้แบบหมวดคิด 6 ใบ ผลการศึกษาพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้แบบหมวดคิด 6 ใบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกคิด 6 ใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (4) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกคิด 6 ใบ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน (5) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (6) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกคิด 6 ใบ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วรรณิ์ แสงท้าว (2554 : 50-51) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการอ่านและความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การสอนเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า (1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) ความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (5) ความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (6) ความสามารถสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อน และหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Berniger, Abbott, Vermeulen and Fulton (2006 : 334-351) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 2 ที่มีปัญหาในการอ่าน 2 ครั้งครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 96 คน โดยการวิเคราะห์ปัจจัยยืนยันของการวัดความเข้าใจต่อ 1 ปีปัจจัย พบว่าหลักการออกเสียงทำนายความถูกต้องในการอ่านการจำตัวอักษร โดยอัตโนมัติทำนายอัตราเร็วในการอ่าน ความถูกต้องและอัตราเร็วในการอ่านทำนายความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการพูด

ทำนายความเข้าใจในการอ่าน ครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มควบคุมจำนวน 98 คน ให้นักเรียนเข้าร่วมชุมชน พบว่าความเข้าใจในการอ่านของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกัน สรุปได้ว่าการศึกษ ทั้งสองกรณีสอดคล้องกับแนวทางการอ่านเพื่อความเข้าใจทั้งสองครั้งครั้งที่ 1 จากคำศัพท์และ การให้เหตุผลเกี่ยวกับคำและการใช้คำ ครั้งที่ 2 คือภาษาที่ใช้ในการเชื่อมโยงกัน ได้แก่ทักษะ ย่อยดังต่อไปนี้คือหลักการใช้พยัญชนะส่งผลต่อการออกเสียง หลักการออกเสียงอัตโนมัติ ส่งผลต่อการอ่าน การบอกคำอัตโนมัติส่งผลต่อการอ่านคำโดยอัตโนมัติการอ่านคำโดย อัตโนมัติส่งผลต่อการอ่านคล่อง

Solan, Shelley-Tremblay, Hansen and Larson (2007 : 270-278) ได้ทำการ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านเพื่อความเข้าใจ, การตั้งใจดู, และกระบวนการอธิบาย ขยายความกับนักเรียนชั้นที่ 7 จำนวน 42 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกปริมาณความคล่อง ของการอ่านเพื่อความเข้าใจ, การตั้งใจดูและกระบวนการดูเกรควิธีอธิบายขยายความโดยใช้ เครื่องมือทางภาษา พบว่าผู้ที่อ่านได้ระดับดีจำนวน 19 คน ผู้ที่อ่านได้ไม่ดีจำนวน 23 คน จากผลการวิจัยพบว่า มีการเชื่อมโยงลักษณะร่วมระหว่างการอ่านเพื่อความเข้าใจ, การตั้งใจดู และกระบวนการอธิบายขยายความ

Alshumaimeri (2011 : 185-195) ได้ศึกษาประสิทธิภาพจากการอ่านจาก 3 วิธี คือ การอ่านในใจ การอ่านออกเสียงและวิธี Subvocalization ของนักเรียนเพศชายชาว ซาอุดีอาระเบียเกรด 10 จำนวน 145 คน ทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี one-way ANOVA พบว่าการอ่านออกเสียงเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการวิจัย และเป็นวิธีที่ช่วยเสริมสร้างสมาธิในการจำคำและเนื้อหา และช่วยในการฝึกหัดการออกเสียง ได้ สำหรับครูสอนภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง ควรใช้วิธีการอ่านทุกวิธีเพื่อช่วยให้รู้ว่าวิธี ไດเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนการสอน

Begney, Mitchel, Whitehouse, Samuels and Scott (2011 : 122-133) ได้ ทำการศึกษาผลของโปรแกรมกลยุทธ์การฝึกอ่าน Helps ของครู เพื่อพัฒนาการอ่านคล่องใน นักเรียนระดับ 2 ที่มีทักษะการอ่านต่ำ โดยศึกษาจากครูระดับประถมศึกษาจำนวน 9 คน นักเรียนจำนวน 148 คน ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ พื้นฐาน พบว่าการใช้โปรแกรม Helps ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการอ่านคล่องของนักเรียน

Hawkins and Hale (2011 : 59-76) ศึกษาเพื่อทำการเปรียบเทียบผลจากการอ่าน สองวิธีคือวิธีที่ 1 อ่านซ้ำ และวิธีที่ 2 อ่านซ้ำและการทบทวนคำศัพท์ ที่มีต่อความคล่อง ความ เข้าใจในการอ่าน และอัตราอ่านการจับใจความของนักเรียน ระดับมัธยม 6 คน โดยเก็บข้อมูล

จากแบบฝึกการอ่าน คะแนงก่อน/หลังทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน พบว่าทั้งสองวิธีให้ผลเชิงบวกแก่สมรรถนะในการอ่านโดยรวมของนักเรียนทั้งหมดเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม และยังชี้ให้เห็นว่าวิธีแบบอ่านซ้ำพร้อมกับการทบทวนศัพท์เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาการอ่านคล่องของผู้เข้าร่วมการทดลองทั้งหมด

Mcnamarxa, Ozuru and Floyd (2011 : 229-257) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนซึ่งใช้เนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นำมาคิดต่อเป็นเรื่องราวและกำหนดความสามารถในการอ่าน (ทักษะการเขียนเรื่องและความรู้ทั่วไป) มุ่งศึกษาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 4 ที่มีปัญหาในการอ่าน โดยใช้เนื้อหา 4 เรื่องที่มีความยากง่ายในแต่ละเรื่อง ในการประเมินความรู้แต่ละเรื่องใช้แบบทดสอบแบบตัวเลือก 12 ข้อ โดยรวมแล้วพบว่านักเรียนเกรด 4 มีปัญหาการอ่านน้อยมาก

Ayfer Sahin (2011 : 94-100) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคการเลื่อนหน้าอักษรภาพในการอ่านคัดกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 46 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา นักเรียนถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมกลุ่มทดลองใช้วิธีอ่านโดยการเลื่อนหน้า ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีการเปิดทีละหน้า ในการทดลองใช้แบบทดสอบหลังเรียน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มมีการแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การนำเทคนิคหมวกความคิดมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังพบว่าการสอน โดยใช้เทคนิคหมวกความคิด ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนซึ่งความพึงพอใจจะส่งผลให้นักเรียนอยากมาเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน และส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น